

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Munk, Kaj.

Titel | Title:

Egelykke.

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kbh. : Nyt Nordisk Forlag. Arnold Busck, 1940

Fysiske størrelse | Physical extent:

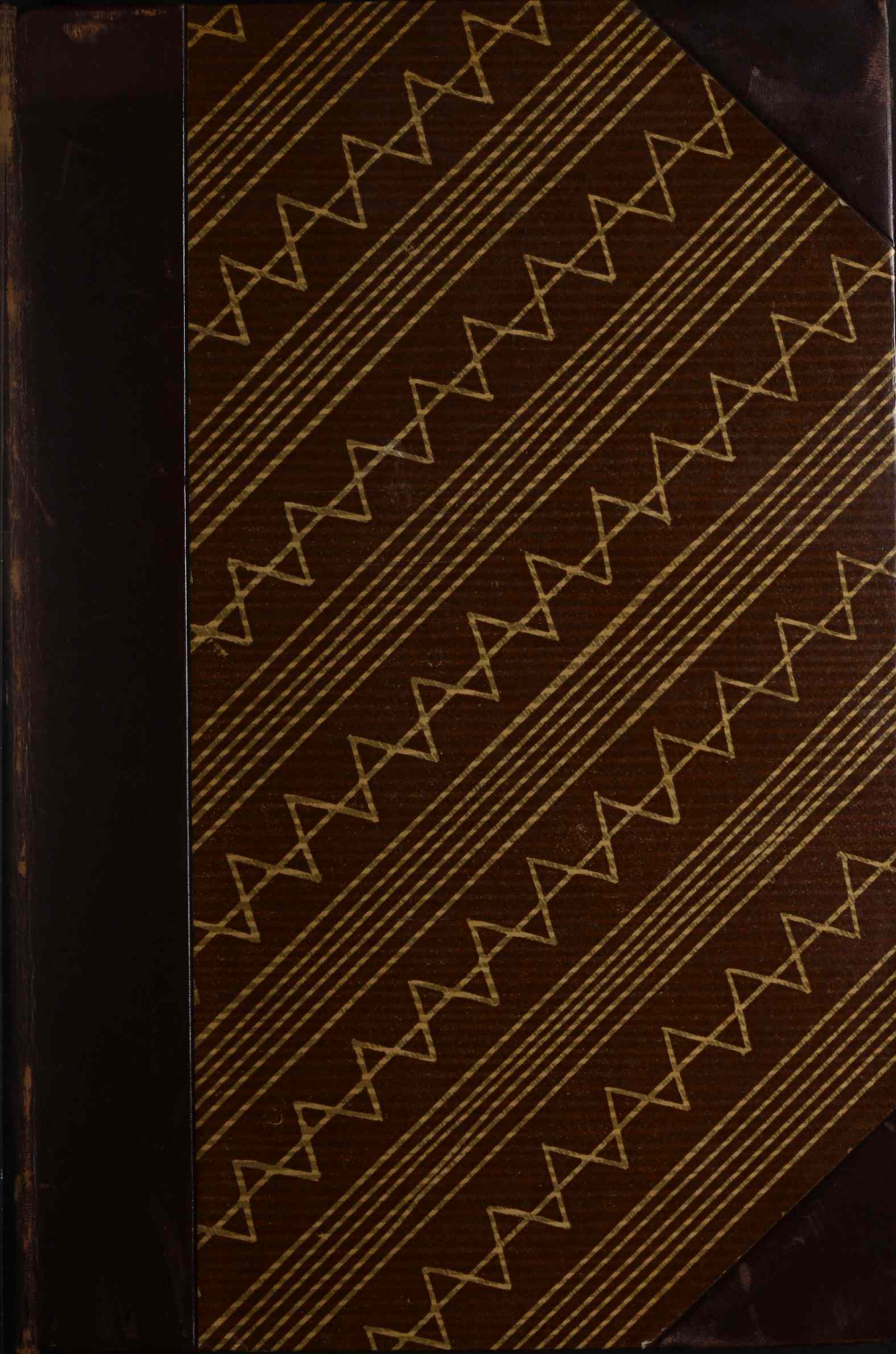
94 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

55-169

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

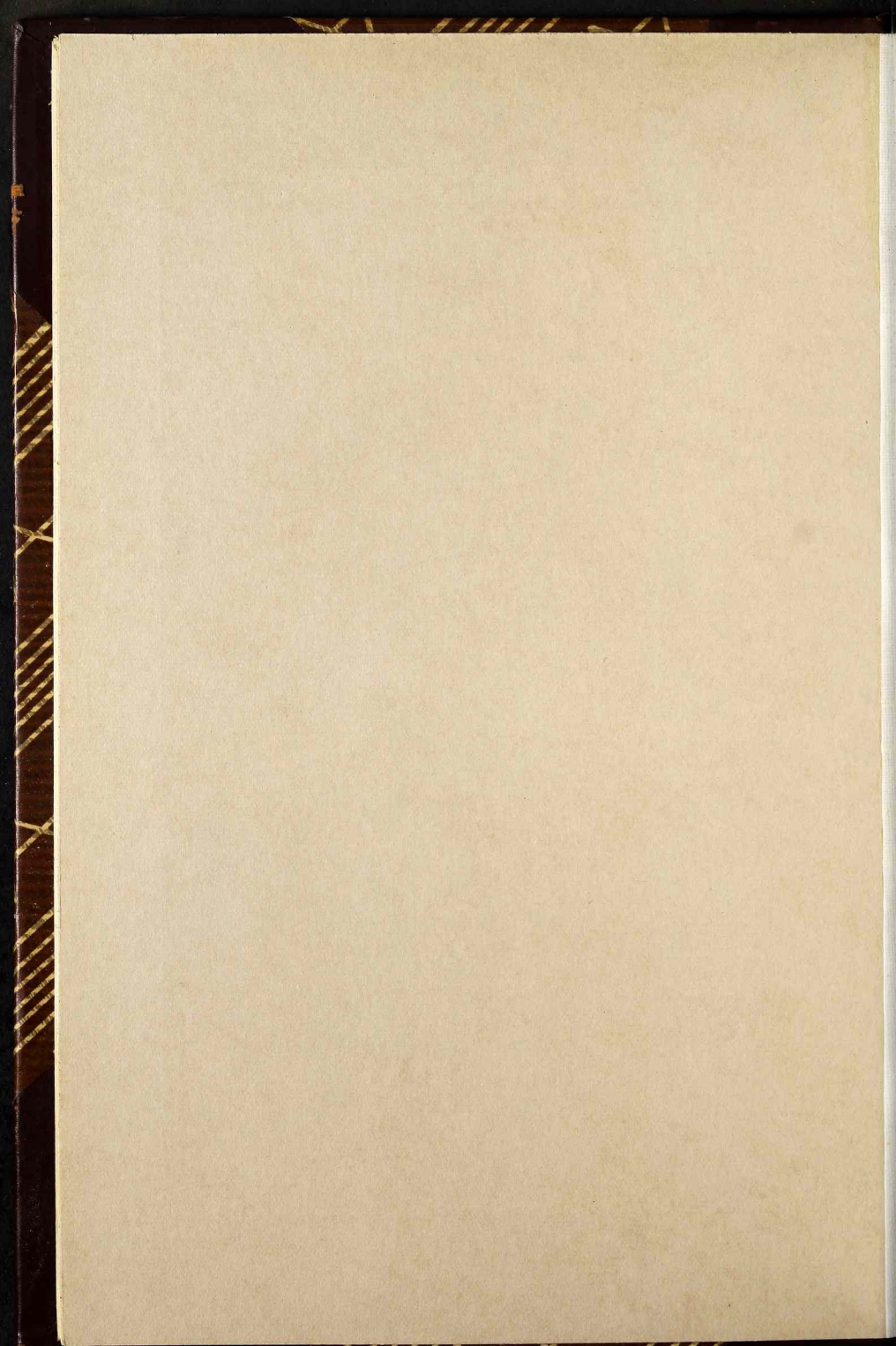
130013940852

KAJ MUNK

EGELYKKE

NYT NORDISK FORLAG · ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXL

EGELYKKE

1941 1234

KAJ MUNK

EGELYKKE

NYT NORDISK FORLAG · ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXL

Alle Rettigheder forbeholdes

KROHNS BOGTRYKKERI
HARALD JENSENS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

I et Land som vort, hvor Teatret har spillet saa stor en Rolle, skulde det ikke være nødvendigt at sige følgende. Jeg er bange for, det er det alligevel.

Hvad et historisk Skuespil i hvert Fald ikke tilsigter at give, det er Historie. Hvad der i Virkeligheden skete paa Langeland mellem Grundtvig og Egelykkefolkene og hvordan de var, maa man spørge Historien om. Med grænseløs Taalmod fastslaar jeg: Lensgreven i dette Stykke er ikke Ahlefeldt Laurvig (har end ikke hans Alder, han var ung dengang), Pastor Graas er ikke de Bostrup Præstefolk (end ikke Navnene er rigtige) o. s. v. o. s. v.

Hvad er de da? De er Aand af den Væreform, et Sind af Grundtvigs Format og Art maatte støde imod for at komme til at slaa Gnister.

Er Grundtvig da heller ikke Grundtvig?

Nej, han er ikke. Stykkets Grundtvig er sig selv og ingen anden. Hvorfor hedder de Folk da det samme som Historiens?

Fordi Stykket aldrig var blevet til uden Historien. Fordi de Mennesker var saa betydelige og egenartede og i saa betydelig og egenartet en Situation, at de er kommen til Digteren og har sagt til ham: Fortæl ikke om os, men digt om os, saa vore Skæbner bliver levende, nu da vi selv er døde, og taler, nu da vi selv er stumme.

At være Digter er at tro paa Inspirationen og hvad den siger En. Hvis man, hvergang den havde talt, skulde hen at slaa op i Konversationsleksikonnet for at se, om det var »rigtigt«, var man ikke Digter, men et Pjok. Digteren maa tro paa sit Kald uden at skele. Intet over og intet ved Siden af Inspirationen.

Jeg gentager: historiske Oplysninger skal man ikke hente i Teatret, men Kunst og selvstændigt Liv.

Hvorfor jeg siger dette?

For at afsværge — om det er muligt — at man igen hænger sig i Soren Kierkegaards Bukseben i Stedet for at spørge efter, hvad han har paa Hjerte.

KAJ MUNK

Til Konstance . . .

i Ærbødighed for Kvinden, den gaadefulde,
der inspirerer Mænd til Daad, mens hun lever,
og i Hundrebaar efter sin Død.

Midt i en Tid af Praktiskhed, saa fjern
fra hans Kærminde dag og Stjernenætter,
en alt for praktisk Tid af Blod og Jern
med Angst og Afmagt over Danmarks Sletter
saa jeg hans Syn som et, der stadig gjaldt,
der netop nu, alt andet sank og faldt,
stod op igen, ja, fast som fra de Døde;
ej mer fra Graven blot, fra Himlen løde
hans Ord om Dødens grumme Dragevælde
og om Livshelten, der kan Dragen fælde,
hans Tro paa Norden, at i Nattens Øde
i Nord fremglimter Haabets Morgenrøde.

*

Han byggede den Tro paa ingenting,
paa intet af, hvad kaldes god Latin.
Han var og er vel stadig blot til Grin
for dem, der mener sig i Pandens Ring
at kunne indeskanse Verdensrummet.

Naar deres Facitliste bli'r forblummet —
 naar Regnemestrene, der sled saa trygt
 som Trælle smaa for deres egen Kløgt,
 omsider mærker, nu slaar bak Maskinen,
 de bygged til et evigt Fremad driv,
 og helheststramper gennem Skrig og Hvinen
 til blodigt Pløre Millioners Liv,
 og naar for alles Medskyld alle bærer
 vildfaren Visdoms tunge Straffespil,
 maaske kan Slægten da i Helved lære
 igen, at ogsaa Himlen dog er til.

*

Han byggede sin Tro paa ingenting.
 Men i hans Sind der mødtes Haab og Vaade
 til Tvekamp, som nær sprængte Valens Ring.
 Nedknuget i Afmægtighedens Favn
 kom til ham Livet, selve Livets Gaade,
 og nævnte sig med *Kærlighedens* Navn.

*

Fra da af var han Skjald for Livets Naade.

*

Hvo elsked Fædreland, hvo elsked Gud,
 om ikke først han elskede en Kvinde?

Al Kærlighed paa Jorden springer ud
 af Elskov, af en Kærlighed til Hende.
 Konstance, dine brune Øjnes Spil
 af Underfundighed og Aabenbarhed,
 de sorte Lokkers Dans om Pandens Klarhed
 og Smilehullets Løben fra og til,
 de sikre Fingres Undere af Snarhed,
 det Skift af Stemmen fra fortroligt Drill
 til tænksom Alvor, kaad og klog og øm —
 som Aa i Enge, snart en rolig Strøm
 og snart et Rislevæld af Pigelatter.
 Du vender dig, nu ser jeg din Profil,
 Fru Sommer — men saa vender du dig atter,
 og Scilla sender mig et vaarblaat Smil
 fra Sædet paa dit Bryst, Mamsel April.
 Du er det hele danske Aar, er Datter
 og Mor og Viv og Elskerinde med,
 er her paa dette virkelige Sted,
 »et Sted paa Jorden«, selve Mandens Drøm.
 Konstance, langelandske Herskerinde,
 du lille fynske Pige og Veninde,
 lidt fransk, mer dansk, men frem for alting Kvinde,
 jeg kysser Lyset fra din Kjøles Søm.
 Det lever jo, naar den har maattet svinde.

Og han, der med hvert Ledemod og Lems
 Isstivnen, men i Glød hvert Blodets Kar,
 fik Øje for, hvem egentlig du var,
 naar han, indtil han fyldte nær halvfems,
 stod høvdingforrest i al Aandskamps Brand
 som Livets Elsker, Dødens Hadingsmand,
 en Søn og Helt, sit Folks, sit Jordehjems,
 stod uden Skjold, men med sin Straalelanse,
 saa kan jeg i hans Hjertes Varme sanse,
 hvad Ild der tændte den. Dit Smil, Konstance.

*

I denne ondeste af alle Vintre
 traf mig igen et Glimt af Skjaldens Tro:
 Nordstjernen i sin høje faste Ro
 skal over hele Kloden Fred nedtindre.
 Til Forsvar for den Tro jeg lidet ved,
 har ej Bevis, end ej Sandsynlighed.
 Hvad andet er vel Tro end Hjertets Slag?
 Og ogsaa mit slaar for saa dyre Ord
 som Fødestavn og Gudsfred.

Vaagn da, Nord!

jeg maner dig: vaagn op til Daad og Dag!
 Ej er det Tid for Aand at sidde stum i.
 Tal nu det nye Roma midt imod!

det alt for praktiske, hvis Daad er Blod,
 hvis Ære Penge og hvis Elskov Gummi.
 I Kærlighedens Navn: til Daad, til Dag!
 plant, Nord, paa Jordens Top Korsmærkets Flag.

*

Jeg saa et Syn — ak, nu ved Korrekturen
 forstaas, kun maadeligt jeg holdt det fast.
 Maaske det var saa stort, at Grebet brast.
 Men *ægte*, nægt det ikke, klinger Luren.

Dig, Danmark, saa jeg for mig, hans og mit.
 Jeg saa dit Blik i Høstens Nætter sortne,
 i Vinterens det stirre stift og hvidt.
 Saa hørte jeg i Mulmet Isgang tordne
 langs med din Kyst forbidt og sønderslidt.
 Din Vaardags gustne Taage. Og saa Solen,
 der i sin Sejrsvogn ler fra Agestolen
 til Bølgen, saa den løfter Brystet frit,
 salig forløst, sin Dødningskjorte kvit,
 og klæder sig i Himmel og med sprælske
 Trin byder op til Dans sin Blomsterstrand.

Og dernæst saa jeg midt i dette Land
 det sjældne store skønne Syn: at elske.

To Mennesker, en Kvinde og en Mand,
der ikke lod af Glimmeret sig skuffe,
men tilbød Perlen købt for mer end Blod,
og da omsider vaagnede ung Uffe,
fordi det sved ham ved hans Hjerterod,
og famled efter Skræp, den Tro af Mod,
at Underet, der sker vort Land hvert Aar,
engang igen ogg Folket ridderslaar.

*

Saa hørte jeg — ak, hvor mit Hjerte slog —
dem tale som min Barndoms lille mater,
ikke et plejet, upersonligt Sprog
for Embedskunstnere paa et Teater,
ikke et Ingenstederhjemme-Dansk,
men — Gud forlade mig! — paa Langelandsk,
det Sprog, hvormed den byder sit Gudsfred,
den lille Bølge, naar den Bredden kysser,
det Sprog, som Kirkeklokken overdrysser
den gamle Smaabys røde Tage med
og mildt paa Barnet, der vil klynke, tysser.

*

Hvor er du skøn, du Ø af Sol og Fred,
i Ranker og i Roser Foden snubler,
og rig, saa du for al din Frugtbarhed
har næppe Plads, og opad du den kupler.

Du løfter dine Hundreder af Bryster
for ret at gøre dine Børn tilpas.
To Have spiller Klink langs dine Kyster,
og Brisen kaarer dig til Tumbleplads.

Her trinder bedst den danske Bøg sin Krone,
velnæret strækker Egen her sin Arm,
og Manden trivsom er, og ferm hans Kone,
og Pigen, siger man, helt sydlandsk varm.

Ja, her er lunt for Husmand som for Greve
paa denne ærkedanske Søndeno.
Her skal man kunne sig saa gammel leve,
at det bli'r rent selvfølgetigt at dø.

Og det er da vel Danskens største Fare,
ham Verden kan sig te saa redelun,
at han kan tro, for Livet at bevare
har man visst Vaaben nok i Andedun.

Vor Aand blev skabt til Flugt paa Svanevinge
hen over Landets lertungslave Mark.
Vi gør os selv vor Skæbne tam og ringe,
er det os nok at fodres i en Park.

Her paa Idyllens Ø han mødte Kampen,
med Isaks Rædsel var han brat i Ring
og skjælv ved Tordnens strenge Røst: »Din Stampen
mod Brodden gavner dig til ingenting.«

At hjertelænges efter Vaarens Grønhed
det lærte ham den haarde Vinters Is.
Syn for den dybe egentlige Skønhed
det fik han først ved Skønhedens Forlis.

Da sank han i For-silde-Dommens Grube
med Dødens Isangst til sit Hjertes Grund
— men følte brat et Solkys mod sin Strube
med Livets Kraft af Evighedens Mund.

»Du Gud, der selv steg ned i Mørkedalen
og løftede mig op i Lysets Bad!
giv mig at ruske Folket op af Dvalen,
saa det faar Sans for mer end Mellemmad!

saa det faar Sans for alt, hvad du har givet,
 hvert Afspejl af din Kraft og Herlighed,
 saa det faar Ild til Kamp mod Død for Livet,
 at alle Folk kan se din Kærlighed.«

*

Halvfjerdsindstyve Aar den maatte vare,
 den Ledingsfærd, hvorpaa Guds-Kæmpen drog.
 Hvad saa? Til Himmels havde han set fare,
 som sagt er, Kristus svøbt i Dannebrog.

Jeg er kun lidt mod ham, men dog hans Fælle,
 jeg er dog Lue, der hvor han var Lyn.
 Lyt, Nord, naar nu om ham jeg vil fortælle,
 vil vække dig igen ved Skjaldens Syn:

en Jord, der mens kun halvt den føler Nøden,
 dog tumler rundt i Hadets Magters Baand,
 men, gørende os fri til Kamp mod Døden,
 ved eengang sejrrig Almagts højre Haand
 en Kærlighedens — det er: Livets Aand.

I.

Lille Stue paa Egelykke.
Sur Foraarsaften. Lige før Skumringsfald.

- KARL (med en Bog foran sig.) Hu hu hu!
LENE (stikker Hovedet ind fra Køkkenet.) Det er da en sølle Maner for en Kokkylling at gale paa.
KARL Hu hu hu.
LENE Hold nu Hals, Knægt. Vær nu en Karlfolk, Dreng! (Hjælpeløs.) Vil du have en Knald? skal a hente dig en Sukkerknald?
KARL Tror du, jeg er et Pattedbarn?
LENE Ja, sgi fjætt tror a saa. (Smælder Døren.)
KARL Hu hu hu.
FRU LETH (ind, halvpaaklædt.) Men Karl dog, jeg kan høre dig helt ind i Soveværelset. Hvad er der sket?
KARL Ingenting. Hu hu hu.
FRU LETH Saa saa saa, Mors Dreng! har du slaet dig! Sig saa Mor, hvad der er i Vejen?
KARL M, I, S — siger det ikke Kat?
FRU LETH Jo saamænd gør det saa. Noget i den Retning. Det er da ikke noget at være fortvivlet over.

- KARL Far sagde, han gik ud efter en Kæp. For hvis jeg glemte det igen.
- FRU LETH En Kæp! Far slaar jo aldrig. Hør, saa maa vi rigtignok tage os sammen. Naar Mis ren-der forbi Vinduerne om Aftenen, hvad siger den saa?
- KARL Mjav.
- FRU LETH Ja, lige bestemt! Miav, Mi-av. Synes du, det lyder pænt?
- KARL Det lyder rigtig godt væmmelig.
- FRU LETH Ja, ikke sandt. Og derfor siger du Sss. Den faar ikke sagt mere end Mi, saa siger du Sss. Mi — M, I: mi, og du siger s. M, I, S: Mis. Er du med?
- KARL M, I, S,: Mis. Gaar det saadan til. Det var sjov, Mor. Det er der jo ligefrem Mening i.
- FRU LETH (til Leth, der kommer ind.) Vilde du slaa Karl, hvad, Frederik?
- LETH (prøver at smile.) Her kommer jeg med Kæppen.
- KARL Det er jo bare en Griffel.
- LETH Ja, hvad ellers? Blev du forskrækket, din lille Kujon? Hvor har du din Tavle?
- KARL Her.
- LETH Nu skal du bare se. Her tegner vi et lille stort M oppe foroven og nedenunder et langt I, der ligger ned, og saa sætter vi et S paa til Hale — hvad forestiller saa det?
- KARL Det er jo en Mis. Hahaha, Far, kan det ogsaa laves saadan?
- LETH Det er en Mis. Ja. M, I, S, det er en Mis.

- KARL Det er sjov at have en Far og Mor. Det er Sørme sjov at have en Far og Mor. — Maa jeg komme med dig ud at ride i Morgen, Far?
- FRU LETH Hahaha, lille Mandfolk, hvad! hellere en Hest end en Bog. Javel. Nu kan du ride her.
- KARL Hepp, Gamle!
- LETH Ihrhaha, brrh, brrh! hop, hop.
- KARL (skriger af Jubel.)
- FRU LETH Frederik, men pas dog paa; han falder af.
- LETH Saa lad ham falde.
- KARL Vel gør jeg ej.
- FRU LETH Hør, det vil jeg min Sandten ikke se paa. I er jo vilde, begge to! saadan et Par Lømler! — Karl, du skal ind til Lene og i en anden Trøje. Pastor Graas kommer i Aften.
- KARL Javel, Mor. Jeg skal skynde mig som en M, I, S. (Ud.)
- FRU LETH Truede du virkelig Barnet med Klø?
- LETH Jeg blev hidsig. Han er dum. Det har han efter mig.
- FRU LETH Karl er ikke dum. Slet ikke, nej. Det er bare dig, der ikke duer til Lærer. Vent dog, til Huslæreren kommer. Det er der jo nu kun en lille Uge til. — Hvordan gaar det med Saaningen?
- LETH Jo-e. Udmærket. Karlene hænger godt i.
- FRU LETH Hvorhenne?
- LETH Nede ved — henne — ude — omme — ovre ved Tørvegravene.
- FRU LETH Frederik, du har ikke været ude at se til dem.

- LETH Der var falden Snæpper, Konstance.
- FRU LETH Frederik!
- LETH I Morgen skal jeg nok tage mig af Karlene. Hele Dagen, du. — Herregud, se nu her, du, se nu her! (Ud.)
- FRU LETH (truer efter ham med Fingeren.) I Morgen, ja! det var det, Valdemar Atterdag blev en stor Mand paa. Men han er visst ogsaa den eneste. Hvad er det, du laver derude?
- LETH Roland! kom her! hvor Pokker er Hunden henne? kom her, Kammerat! (Ind i Jagtjakke, med Bøsse og fem Snæpper i Galger.) Flot, ikke? Den ene endda et meget svært Skud. Du ved, Roland tager Stand foran et Tjørnefilter. jeg vil sylfide mig udenom, saa klapper Snæppen op bag mig. Jeg hvirvler rundt, Bøssen hvirvler op, Fuglen hvirvler ned. Hvad? — Hvis jeg nu bad om et Kys?
- FRU LETH Saa fik du ingen.
- LETH Hvis jeg nu tog et?
- FRU LETH Aah du! Der har du et Par Stykker. Saa ind med dig. Du skal ogsaa skifte Tøj.
- LETH Og du skal have noget paa. (Ud.)
- FRU LETH Lene! Kukkuk, Lene!
- LENES RØST (et eller andet Steds fra.) Jow.
- FRU LETH De kan trække Karl i den franskmønstrede, Silkeblusen, ikke sandt?
- LENES RØST A har given ham æ Fløjlstroje paa. Den er varmere.
- FRU LETH (lidt hed i Kinderne.) Ja, men den anden klæder ham bedre.

- LENE (toner frem.) Det er Rysvejr i Aften. Æ Dreng skal ikke blive syg.
- FRU LETH Den gule Bluse, lille Lene! Er vi saa enige om det? Og vi putter en Bøgepind i Kaminen. Og tænder alle Lys i Havestuen. Fru Graa elsker at fraadse i Lys.
- LENE Humm! (Ud.)
- FRU LETH (kaster et Blik ud.) Huf! (Svøber Friserekaaben om sig, gyser lidt, gaber lidt, klapper sig aller-kæreste paa Munden. Vender sig for at gaa.)
- EN UNG MAND (ind i Overtøj, med Vadsæk.) Godaften.
- FRU LETH Uh! Hvem er De? Hvorfor banker De ikke paa?
- DEN UNGE MAND Det har jeg proberet en halv Snes Steder. Nu var jeg om nok i Knoerne.
- FRU LETH Tak. Vi skal ikke have noget. Vi handler ikke ved Dørene.
- DEN UNGE MAND Hvad?
- FRU LETH De kan faa et Stykke Mad i Køkkenet. Det er den Vej.
- DEN UNGE MAND Plager Fanden Dem! Hvad anser De mig for? Jeg er den nye Huslærer, Kandidat Grundtvig. Maa jeg tale med Herren eller Fruen?
- FRU LETH Ihrr! (Ud.)
- GRUNDTVIG Hvad er det for en Ø, man er skyllet i Land paa? De er Tokkinger allesammen. Her bliver ensomt for et fornuftigt Menneske.
- LENE (gaar igennem med Silkeblusen i Haanden.) Sgi fjætt med æ Fornuft!

- GRUNDTVIG Hvad for noget? Snakker de Jydsk paa Langeland?
- LENE Det kan passere.
- GRUNDTVIG Hvor er du fra?
- LENE A er fra, hvor dem sorte Kokke har Rim i deres Vinger og æ Folk har Ben i deres Næse. (Ud.)
- GRUNDTVIG Er det en Maner! Om det saa er Jyderne, saa er de gaaet fra Snøvsen herovre.
- LETH (ind.) Naa, det er saa Kandidat Grundtvig. Velkommen til Egelykke. Jeg er Leth.
- GRUNDTVIG Godaften. Tak.
- LETH De møder allerede?
- GRUNDTVIG Fik uventet Tilbud om Overfart fra Nakskov.
- LETH Naa saadan. Ja, velkommen skal De være. Jeg var ganske visst ved at tænke paa, at jeg maaske selv godt kunde have læst med Knægten det første Aars Tid.
- GRUNDTVIG Vi havde en klar Aftale. Men jeg skal ikke trænge mig paa. Ønsker De det, rejser jeg igen. Men de 15 Rigsdaler, min Rejse herover og øvrige Forberedelser har kostet, gør jeg Krav paa af Dem. Det vil jeg sige Dem.
- LETH Naa naa.
- GRUNDTVIG Jeg vil ikke have Udgifter af, at De ikke holder en Aftale. De 15 Rigsdaler er det mindste, jeg lader mig nøje med.
- LETH Nu synes jeg, De skal have Deres Værelse at se, unge Mand. Og saa skal De have noget varmt i Kadaveret efter den kolde Sejlsads. Og saa begynder De at læse med Karl paa

Mandag. Lene! naa, Jette! Lone! aah, Lone, vil De vise Kandidaten Værelset paa Kvisten. Værsgod, den Vej! (Grundtvig ud.)

FRU LETH (ind.) Næ, ved du hvad! Ham kan vi da ikke bruge.

LETH Lyttede du?

FRU LETH Ja, du kan tro, jeg lyttede. Med hele Overkroppen. Sikke en Drønnert!

LETH Hahaha, den lille Frue skuffet! Havde tænkt sig noget med Sopran i Halsen og Maaneskin i Øjnene? hahaha, ikke noget for en lille poetisk Frue at sværme for! hvad!

FRU LETH Fy, Frederik! du ved godt, jeg sværmer ikke for andre end dig.

LETH Naa-e, du sværmer for andre, men du elsker mig. Saadan er det. Ikke? — Du skal se, han er slet ikke saa skeløjet, som han ser ud. Han har haft Tarmene oppe og skyllet dem et Par Gange i Østersøen. Det er det hele. Han var visst ikke viss paa endnu, at Lange-land ligger fast. — Vent nu til i Morgen, naar han har faaet Indvoldene paa Plads! — Skal du ikke ind og i Tøjet?

FRU LETH Det skal jeg rigtignok.

LETH Hvad var det? Kom der ikke en Vogn? (Ud.)

FRU LETH (staar et Øjeblik mismodig, klapper igen allerkæreste en lille Gaben ned i Svælget.)

FRU GRAA (ind.) Konstance, Konstance, næ, ved du alt-saa hvad? Ja, undskyld, at jeg kommer en Time for tidlig. Jeg sagde til Frederik, alt-saa *min* Frederik — der *var* nemlig spændt

for. Jeg skal sige dig, Skrædderens Kone havde bedt om at blive berettet; hun skal til at dø igen; du ved, hun dør en 3—4 Gange hvert Aar; ja, Herregud, det er nu hendes Fornøjelse. Sødeste Konstance, jeg maatte altsaa herhen til dig i en Hvirvelvind, for ved du hvad, hvad giver du mig:

Jeres Huslærer er kommen.

FRU LETH

Jeg har set ham.

FRU GRAA

Set ham? hvad har —? hvornaar? næ, nu gør du mig spilleme indadventt. Den kan jeg ikke grade. Han var inde i Præstegaarden for at spørge om Vej. Og jeg lod Frederik, altsaa *min* Frederik, faa Hestene for paa en Studs. Men han kan jo selvfølgelig være rendt lige til over Markerne. Og jeg var ikke i Tøjet, da han var der. Jeg hørte nogen snakke i Studerekammeret. Og saa

FRU LETH

Du kiggede da ikke gennem Nøglehullet?

FRU GRAA

Aldrig. Hvor kan du tro! Aldrig. Har du glemt, der er Dobbeldøre. Der er slet ingen Nøglehul. Jeg maa klare mig med Sprækken, der hvor Dørene mødes.

FRU LETH

Den bruger du! Hvor gement!

FRU GRAA

Jamen Barn da, du er jo heller ikke i Overtrækket!

FRU LETH

Jeg brugte Nøglehullet.

FRU GRAA

Hihhi, du er storartet, du er spilleme storartet. Hør, fortæl mig, hvad du synes om ham? Det maa du ud med. Jeg siger ikke eet Ord, inden jeg har hørt din Mening. Han er

vel nok et Stykke Barok, hvad? sikken et Hoved, hi, sikke Faareøjne, sikke en Munkestenssnude, sikke en Oversvømmelse af Mund til at drukne Bønderpigernes Kyssetøj i! Og hvad giver du mig for, som han gaar paa Benene, hvad, lige som en Jomfru.

FRU LETH

Nej, det synes jeg ikke.

FRU GRAA

Nej, for Katten, naturligvis ikke en Smaapige. Jeg mener saadan en, som de bruger til at lægge Bro med, disse Folk her, de her, hvad kaldes de nu?

FRU LETH

Brolæggere.

FRU GRAA

Brolæggere — ja, visst saa. Og synes du ikke ogsaa, at . . .

FRU LETH

Han giver jo ikke Løfte paa at være den unge æteriske Teolog, vi havde drømt om til at komme og læse den nye Ølslægers Digte for os. Tænk, søde Laurence, han busede herind, jeg stod i Friseredragten, og det faldt mig jo ikke ind, det kunde være ham, saa tænk, jeg faar sagt: »Vi handler aldrig ved Dørene.«

FRU GRAA

Næ, sødeste Konstance, sagde du det! det var vel nok guddommeligt! sagde du det! det blev hans Velkomst til Egelykke! *Hvor* er Frederik, altsaa *min* Frederik? naa, det er sandt. Sagde du virkelig — — næh, hvor er det saligt! Jamen hvad svarede dog Mennesket?

FRU LETH

Ja, svarede og svarede! foreløbig tror han jo bare, det er en af Pigerne, han har talt med.

FRU GRAA

Det siger du ikke! Sødeste kære Konstance, det skal der laves noget ud af. Hvor er han henne? Oppe at blive installeret? Javel. Hør, tramp, tramp, nu kommer Jomfruen. De Sten skal ligge fast, saalænge vor Tidsregning varer. Holdt, du render ikke! Her er en Kittel. Paa med den! Vi lader ham blive i Troen, at du er en af Pigerne. Og saa skal jeg være

FRU LETH

Er du tosset!

FRU GRAA

Jeg er Husfruen paa Egelykke. Færdig! Goddag, Goddag, er det saa vor gode Grundtvig? Velkommen til vort Herresæde. Jeg er Fru Konstance Leth, født Fabricius de Tengnagel, Karls Mor. Kære æh Amalie, vil du — vil De sætte lidt paa Bordet for Kandidaten! Værsaagod, Hr. Kandidat, tag Plads. Undskyld, vi har lidt travlt. Vi venter Besøg af selve Stedets Sognepræst, den fortræffelige Pastor Frederik Graa til Bøstrup, hvem De sikkert har hørt meget om.

GRUNDTVIG

Naa, hørt og hørt! Jeg var lige derinde og høre om Vej.

FRU GRAA

Saa De hans Frue? Oh, det var Synd for Dem. Hun er mageløs, hun er Øens Samtale-emne, hun vil blive Clouet for Dem herovre, det langelandske Clou i Deres Liv. Hun er — ja, hvad er hun ikke? indtagende, en Skønhed, lille, men ikke for lille, væver, buttet, oh, en Buste, De skulde se en Buste! spillende Øjne, en lille fast Haand, dygtig ved

en Gryde, fortryllende ved et Klaver, maaske en Smule indskrænket, med andre Ord: den fuldkomne Kvinde. Ved De, hvad Lensgreven sagde til hende engang? »At føre en Samtale med Dem — jeg kender ingen Kvinde, der som De kan lytte med Sjæl, De er den fødte Lytterinde, Fru Graa.« Sagde Lensgreven. Apropos indskrænket. Hendes første Mand — han hed Christian; ham, hun nu har, han hedder Frederik; jeg skifter — altsaa, hun — hun skifter, mener jeg, lige som Kongerækken. Men hendes første Mand, han var slem til at kalde hende for en Gaas. Ved De, hvordan han blev vænnet af med det? Jo, ser De, de var til Bøndergilde, og der blev snakket om Tyre og Hingste og Avling og Race — hun er Københavnerinde, og til at begynde med syntes hun jo, det var brandsjofelt med alt det Befrugtningsvæsen for aabent Tæppe, hvad det slet ikke er, det ved De godt, Kandidat, De er selv fra Landet af, det er nu engang Bøndernes Verden med Køer og Kalve og Søer og Grise og store og smaa. Saa er der en gammel Bondekone, der fortæller, at Gassen kan man godt slagte i Sæsonens Begyndelse, for alle de Æg, Gaasen lægger Foraaret igennem, er i Orden, naar hun har haft med ham at gøre bare een Gang. Ryger det saa ikke lige ud af den lille nygifte Københavnerske: »Saa er det rigtignok godt for begge os to, Christian, at vi er Mennesker.«

FRU LETH
FRU GRAA

Hm hm.

Se, fra den Stund af var hun gode Venner med alle i Sognet undtaget maaske en lille Smule Christian. De forstaar — Værdigheden, ikke sandt — en Præst skal jo helst ligesom imødekomme Folks Smag ved at lade skinne igennem, at han muligvis formerer sig paa en lidt mere aandelig Maade end de andres primitive. Han var ellers god, var Christian. Og nu er han i Himlen, det sølle Skrog. Naa, er du der med Maden, søde Pige? Saa kan du løse mig af over for Kandidaten, min egen æh Charlotte. Forsyn Dem nu godt, og lad det smage Dem! (Smiler huld-saligt og svanser ud. Hvisker, idet hun stryger forbi Fru Leth:) Jeg sidder i Nøglehullet.

GRUNDTVIG
FRU LETH
GRUNDTVIG

Puhh!

Tja. — Vil Kandidaten ikke sidde ned?

Jeg er egentlig mest hægen efter at absen-tere mig. Bare stikke af, forstaar — siger vi De eller du?

FRU LETH
GRUNDTVIG
FRU LETH
GRUNDTVIG
FRU LETH
GRUNDTVIG
FRU LETH

De maa gerne sige du.

Hvorfor gav du Lyd, da jeg kom?

Gav Lyd?

Ja, hven! skreg op! sagde Ihrr!

Jeg blev flov, forstaar De nok.

Over hvad?

Ja, over at jeg kunde forveksle en Kandidat i Teologien med en Bissekræmmer. Det var jo lige saa fatalt, som hvis De f. Eks. kunde forveksle Husets Frue med et Tyende.

- GRUNDTVIG Naa.
- FRU LETH Var det en fæl Overfart?
- GRUNDTVIG Jeg vendte Lomme 3 Gange.
- FRU LETH Uha! Saa maa der være god Plads i Lommen nu.
- GRUNDTVIG Det er der ogsaa.
- FRU LETH Drik af det varme Øl.
- GRUNDTVIG Jo.
- FRU LETH Hvorfor siger De ikke noget?
- GRUNDTVIG Det plejer jeg ikke at være hidsig efter.
- FRU LETH Det vil kede Fruen. Fruen er selv saa livlig.
- GRUNDTVIG Kan hun spille Kort?
- FRU LETH Hun spiller Spinnet og Violin.
- GRUNDTVIG Spektakel.
- FRU LETH Naada! Syntes De ikke, hun er smuk?
- GRUNDTVIG Det saa jeg ikke efter. Jeg lagde bare Mærke til, hun var skør.
- FRU LETH Kvindelig Skønhed spiller maaske slet ingen Rolle for Dem?
- GRUNDTVIG Har du mer Mad?
- FRU LETH Nu skal det komme.
- GRUNDTVIG (stanger Tænder.)
- FRU LETH Værsgod.
- GRUNDTVIG Tak. — Kan *du* spille Kort?
- FRU LETH En Smule.
- GRUNDTVIG Gudskelov. Saa skal vi have os en Mausel iaften, ikke? Hvad hedder du for Resten?
- FRU LETH Charlotte Hansen.
- GRUNDTVIG Du er fra Købstad?
- FRU LETH Fra Svendborg af. Hvordan gætter Kandidaten det?

- GRUNDTVIG Det kan jeg høre paa din Snak. Din Stemme minder ellers lidt om en Piges, jeg kender.
- FRU LETH Kandidaten kender dog en Pige. Er hun smuk?
- GRUNDTVIG Jo-e. Saadan til da. Hun hedder Lise.
- FRU LETH Det er maaske Kandidatens Kæreste?
- GRUNDTVIG Ha!
- FRU LETH Er der noget morsomt i det?
- GRUNDTVIG Hvis man forlover sig, saa ender det med Giftermaal. Hvis man er gift, saa har man en Kone. Hvis man har en Kone, saa skal man forsørge hende. Det er Logik.
- FRU LETH Ja, og hvad saa?
- GRUNDTVIG Hvad skal *jeg* forsørge med? Jeg kan ikke faa Kald før om i det fremmeste en 5—6 Aar.
- FRU LETH Kandidaten vil altsaa have Kald?
- GRUNDTVIG Hvad skulde jeg ellers leve af? det er jo det, man har taget sin Examen til.
- FRU LETH Det er to gode Grunde.
- GRUNDTVIG Og hvad, nogen skal der jo til at dundre det ind i Hovedet paa Bønderne, at Gud er til, og at det gaar dem ilde paa Dommedag, hvis de ikke holder hans Bud. Har I selv røget den Lammepølse?
- FRU LETH Ja. Er den ikke god?
- GRUNDTVIG Naa jo. Lidt for salt. Mors var bedre.
- FRU LETH Tror De da ikke selv paa Gud og paa et Liv efter Døden?
- GRUNDTVIG Selvfølgelig. Saadan som Folk er flest, maa der noget til at holde dem i Ørene. Det er

bare Intelligensen, Eliten af Menneskeheden, der kan styre sig selv.

FRU LETH Hører De til den Elite?

GRUNDTVIG Styre mig selv, det kan jeg sgu da.

FRU LETH Saa behøver De jo ingen Gud og ingen Dommedag.

GRUNDTVIG Man kan da ikke forlange, han skal afskaffe sig selv af Hensyn til mig, naar han dog er paakrævet for de andre. Det er Logik.

FRU LETH De andre kunde jo nøjes med en Illusion om ham.

GRUNDTVIG Brug nu din lille Forstand; (tager Pibe frem og stopper.) de andre skal have mig til at præke ham, og jeg kan da ikke præke ham, hvis han ikke er en Realitet for mig. Ja, det er en Korn indviklet, og tænk, saa faar jeg endda kun skaldede 387 Rigsdaler for det om Aaret i Begyndelseløn. Hvad er det til at gifte sig paa? Kommer der Børn, hvad saa?

FRU LETH Det er det jo ikke sikkert, der gør.

GRUNDTVIG Det skulde da nødig busse. Hvad var der ellers at gifte sig for?

FRU LETH Ja, hvad? Maaske fordi man holdt af hinanden.

GRUNDTVIG Den Grund er skam for klein. (Hygger sig og pulser.) Det med at holde af, hvorlænge varer det? Nej, et Ægteskab skal bygges paa Omtanke og Valg. Og hvad det angaar, er Lise smænd ikke den værste. Det kan godt være, jeg gaar i Kassen med hende engang, men ikke før Pengekassen er til det.

- FRU LETH (værger sig mod Røgen lige ind i Ansigtet; det generer ikke Hr. Grundtvig.) Er Deres Frk. Lise helt enig med Dem i disse — Grundbetragtninger?
- GRUNDTVIG Det ved jeg ikke. Det snakker jeg ikke med hende om. Der er jo Tid nok.
- FRU LETH Sæt saa, en anden snupper hende i Mellemtiden?
- GRUNDTVIG Saa er der jo mange andre retskafne, pæne og forstandige Piger til. Jeg skrev for Resten et lille Digt paa Vejen herover, før vi kom ud af Fjorden.
- FRU LETH Skriver De Digte?
- GRUNDTVIG Man skal følge Moden, ikke sandt? Ellers bliver man bare til Nars.

Som Skibet lystrer Ror og Rat,
 naar Haanden blot har rigtig fat,
 saa styrer vi hver Lidenskab
 med Viljen, Gud os dertil gav.
 Der er det Skel paa Dyr og Mand:
 i begge tændes Lyster an,
 men Manden mestrer sine bold,
 mens Dyret er i Driftens Vold.
 Og under

- FRU LETH Det var godt. Det var sandelig godt. Er de næste Alen lige saa gode?
- GRUNDTVIG Hvad?
- FRU LETH Sig mig, hvor gammel var det egentlig De skrev, De var, Hr. Grundtvig?
- GRUNDTVIG Naa, det er ligemeget. Jeg tror nok, jeg virker ældre, end jeg er.

- FRU LETH Var det 22? Naa ja, det maa man jo tage i Betragtning. Skønt — ja, jeg ved ærlig talt ikke, om jeg skal le af Dem eller blive vred.
- GRUNDTVIG Le af mig! Hvad Pokker bilder du dig ind?
- FRU LETH Nu maa De godt sige De. Jeg har spillet en lille Komædie med Dem. Nu fortryder jeg det. Jeg er Fru Leth. Og jeg vil sige Dem — her sidder De og opvarter mig med Lyster og Drifter og Penge og Omtanke og jeg ved ikke hvilken Kørvælling — fører et saa nedværdigende Sprog om Kærligheden, at jeg rent ud sagt har faaet Kvalme. Da jeg var i Deres Alder, da jeg havde oplevet, at min Mand, min vordende Mand
- FRU GRAA (ind.) Herregud, lille Konstance, begynder du Bagningen med at spytte i Melet? Hvad ligner det for en gammel Kone at tage et Barn alvorligt? Ja, jeg er altsaa Pastorinde Graa. Og vi to Damer
- GRUNDTVIG Hvad skal det betyde? Har De lejet mig til Egelykke som Klovn? Nu gaar jeg Pinedød op efter min Vadsæk
- FRU GRAA Og saa putter De Pinedød Deres Mundlæder i den; for nu er det Mor her, der skal have Ordet for en kortere Bemærkning for de første Par Maaneder. Er De et ungt Menneske og kan ikke tage en Spøg? Det er lige ved at gøre mig indadvendt. Ved De, hvad De er rekvireret til Egelykke for? For at lære, og det er en Masse, De skal lære, og det skal De lære af os. Vi skal lære Dem, at naar Husets

Frue har rejst sig op, ser det ikke godt ud, at Huslæreren ikke lægger Mærke til det. Og vi skal lære Dem, naar De endelig vil sidde, at der findes 20 forskellige Maader at anbringe sig paa en Stol paa, men Deres Maade hører uheldigvis ikke ind under de 20. Og vi skal lære Dem, at Kærligheden ja, De kan stole paa, at vi skal lære Dem — Konstance paa venstre Side af Dem og jeg paa højre skal øve vore Kunster saadan paa Dem, at De skal komme til at kravle paa Deres Knæ paa Parketgulvet skiftevis for den ene og den anden af os og med strømmende Taarer trygle os om bare saa meget som et lille bitte Kys.

GRUNDTVIG
FRU GRAA

Jeg gaar op og hanker op i min Vadsæk igen. Gud Fader se i Naade! saa kan han ikke engang svare saa meget som: »Og faar jeg det saa?«

KARL

(stormer ind i Fløjlstroje.) Mor, er det sandt, at den nye — — Er det dig, der skal være min Lærer?

FRU LETH

Ja, Karl, det er Kandidat Grundtvig. Kan du bukke pænt og sige Goddag og Velkommen.

KARL

Og Lene hun siger altsaa, at nu begynder Livets Alvor. Men jeg tror nok, at vi to skal faa det sjov sammen. Der er altsaa en Fugl, der siger Pydydydydydydydy-e. Ved du, hvad det er for en? Far siger, det er en Rødbenklirre. Men den siger helt anderledes. Ikke? Kender du den?

- GRUNDTVIG Ikke efter Lyden.
 KARL Ikke?
 GRUNDTVIG Men jeg kender ellers nok nogen Fugle.
 KARL Saa skal jeg vise dig den i Morgen paa Engen. I Aften er det for sent. Men min Gynghest kan du faa at se med det samme. Nu henter jeg den. Den har jeg faaet af Far. (Ud.)
- FRU LETH Han var vel nok glad for Dem. Skal vi ikke begynde med at være gode Venner? Saa giver vi Haand. Ikke?
- GRUNDTVIG Jeg ved ikke. Hvis jeg skal være helt ærlig . . .
 FRU GRAA Men Gud, det er der da ingen, der forlanger af Dem.
- GRUNDTVIG — saa er jeg saapas tummelumsk, saa jeg hverken ved Sønder eller Nord. Jeg duer ikke til andet i Aften end til at gaa op og i Seng. Godnat. (Ud.)
- FRU GRAA Du godeste! hvad! han ser ud, som om han var rødhaaret. Han mangler bare Fregnerne.
- FRU LETH Og saa det røde Haar.
 FRU GRAA Og saa det røde Haar naturligvis. Ellers passer det. Og den Dialekt, han kører med i Munden: Bixemad af Latin og Oldnordisk og allevegnefra i Landet. Og han har lært at sidde paa en Stol af en Melsæk og lært at gaa af en Jomfru; men mere har han visst heller ikke haft med nogen Jomfru at gøre, hirh! Laurence!
- FRU LETH
 FRU GRAA Konstance! — Hvad vi to faar at bestille med at faa lavet et Menneske ud af ham!

II.

Septembermaane. Grundtvig ror Baaden ind mellem Siv.
Fru Leth (sidder med Karl hos sig og synger.)

Den klare Stjerne tindred
paa Himlens rolig' Blaa.
Da saa den dybt i Havet
en anden Stjerne staa.

Den rev sig fra sin Bane
paa Himlens høje Hvælv
af Længsel mod den anden,
af Længsel mod sig selv.

Hvad fandt den saa i Dybet?
mon Elskov? eller Død?
Er det ej samme Gave
i Evighedens Skød.

(Der er længe stille.)

FRU GRAA

(dukker pludselig op fra Baadens Bund.) Det Digt
er De spilleme sluppet mageløst fra. Lige
undtagen det sidste, det med Elskov og Død,
for det er noget Digttervrøvl. Det har sig nøj-
agtig med Kærlighed som med Søsye, man
tror, man dør af det, mens det staar paa, men

i samme Øjeblik, man faar Foden paa fast Grund, saa, kære Frederik Grundtvig, er det forbi og glemt. Er det ikke sandt, Konstance? saadan den rigtig store Kærlighed — den eksisterer ikke i andet end Bøjerne. Den kan ikke forekomme i en Verden, hvor alle Mandfolk hedder Fræerik. — Hør, hvor er det lunt og stille i Aften. Ja, maa jeg bede om Langeland! Frederik, altsaa *min* Frederik, snakker sommetider om at søge til Jylland. »Værsgod, Fatter,« siger jeg, »du er jo en helt pæn Mand, du kan sagtens faa dig en anden Kone; og Skilsmisse er jo ikke saa syndigt nu om Dage som i min Barndom, da man ventede, at Vorherre vilde rive Harpen fra den nærmeste Engel og fare ned og give de formastelige et Par paa Sinkadusen, som kunde tænke paa at faa adskilt, hvad han havde sammensplejset, for det vil jeg sige dig, Frederik, at med til Jylland — nej. Jeg besøgte engang en Præst derovre, ved den her Tid eller lidt før, saa skulde vi ud at se Lyngen blomstre, han syntes, det var noget saa hallelujask — jeg stod og tænkte: Vorherre bevares, at hælde saa mange Hundrede Tønder Land over med Sødsuppe. — Vi skal have den Sang engang til. Den var enestaaende mageløs.

GRUNDTVIG

Nej, saa skal vi have en anden. Men jeg har ikke mere end det første Vers færdig af den endnu:

Dejlig er den Himmel blaa
 med de Tusind Stjerner paa.
 Se, de tindre, se, de smile,
 se, de

- FRU GRAA Han synger om Tusind Stjerner, Konstance,
 men han mener bare to. Se, dér gik der Ild
 i Digteren. Af Banen for Brandvæsenet, i
 Gang med Sprøjten, fuss!
- GRUNDTVIG Hold op; jeg bliver gennemblødt. De har alle-
 rede gjort mig vaadskoet.
- FRU GRAA Vaadskoet — hahaha! De skal blive vaad-
 buxet — lige op til Maven. Ja, jeg skal sætte
 Hjertet under Vand paa Dem. Har vi kunnet
 faa det til at brænde i Dem, skal jeg vise
 Dem, vi ogsaa kan slukke.
- GRUNDTVIG Jeg skal betale raat for usødet. Værsgod! Vil
 De have mer.
- KARL Se, Mor, hvor Børnene leger.
- FRU LETH Næ, holdt nu!
- FRU GRAA Jeg overgiver mig. Næh, hvad vil Frederik,
 altsaa *min* Frederik, sige, naar han ser mig?
 Han bliver da indadvendt og tror, jeg er en
 Havfrue. Jeg bliver nødt til at svømme hjem
 og dykke ned i dit Klædeskab, Konstance.
 Gud naade ham dér, naar jeg kommer igen.
 Vaad kan De gøre mig, Pattedebarn! men De
 kan ikke give mig tørt paa. (Ud.)
- FRU LETH Og væk er hun. Vi maa vel ogsaa til at hjem-
 efter. Min Pligt som Værtinde
- GRUNDTVIG Saadan en Aften saadan en Eventyr-
 aften, da er der ikke noget, der hedder Pligt.

- KARL Jeg begynder at fryse, vil jeg bare sige jer.
GRUNDTVIG Skal vi kaprende en Tur langs Stranden, vi to?
- KARL Hvem kommer først til — hvad hed det nu? Marathon!
- FRU LETH Vi løber alle 3. Lad være at skvulpe, Grundtvig. Vær nu lidt behændig.
- GRUNDTVIG Om Forladelse.
- FRU LETH I Land med Dem! Saadan. Og saa giver De mig Haanden.
- GRUNDTVIG Saadan.
- FRU LETH Saadan, ja. Idet han holdt hendes Haand i sin lidt længere end strengt nødvendigt. Er det ikke saadan, det hedder i Romanerne?
- GRUNDTVIG Det her er ingen Roman.
- FRU LETH Kom saa, Karl! fuld Fart paa! (Lidt efter forpustet tilbage.) Hvor blev De af, Mand?
- GRUNDTVIG De — De tog den fejle Retning. De skulde være løbet den Vej. En Maanestraale er skønnest hen over Vand.
- FRU LETH Den skulde Laurence have hørt. Hvor er De kommet Dem! Hun har Ære af sin Discipel.
- GRUNDTVIG Fru Leth, hvorfor leger De med mig?
- FRU LETH Leger jeg? Ja, skal vi lege, Karl? — Tik.
- KARL (til Grundtvig) Tik.
- GRUNDTVIG Naada. Saa skal din Mor blive det.
- KARL Løb, Mor. Jeg skal holde ham.
- FRU LETH Han kan slet ikke tage mig. Han er alt for tung til at fange en Maanestraale. Se, nu er jeg her. Nu er jeg her. Og nu her. Og her. Og her. — Av.

- GRUNDTVIG Hvad var der? Stødte jeg for haardt?
FRU LETH Ah, jeg traadte fejl — en af de forbistrede
 Sten. Helt nede ved Foden.
- KARL Støt dig til mig, Mor.
FRU LETH Er der noget at se?
GRUNDTVIG Nej, jeg synes ikke. Hvor — hvor er det?
FRU LETH Om Svangen. Der. Ikke noget at føle heller?
 prøv!
- GRUNDTVIG Er det — er det — her?
FRU LETH Av, ja, min Sandten er det der. Næh, saa for-
 bistret ondt det gør. Det var ogsaa Deres
 Skyld.
- GRUNDTVIG Jeg er ganske ulykkelig. Hvordan kan jeg —
 er der noget, jeg kan bøde med? Ja, nu ved
 jeg det. Kan De mærke, det dufter her?
- FRU LETH Hvad er det af? Rosenblade?
KARL Ved du ikke, Mor, der staar en Vildrose her
 mellem Tjørnene? Den har Grundtvig vist
 mig. Og han siger, den kan snakke.
- FRU LETH Kan den snakke?
GRUNDTVIG Naa — nej.
KARL Jo, fortæl det, Grundtvig.
GRUNDTVIG Ja, det var altsaa bare det trak saa
 længe ud i Aar, inden Foraaret kom. Jeg gik
 og følte mig — jeg blev saa sær — saadan
 ligesom en Tid dér om ved de 16 Aar — en
 helt pløret Markvej indvendig. Saa en Dag
 jeg var drysset ned til Vandet — saa — saa
 var der kommen en Knop. Det var denne her
 — ja, nu er den Hyben. Men det var den,
 jeg vilde spørge om Lov til at forære Dem?

- KARL Jamen den sagde noget.
- FRU LETH Sagde den noget?
- GRUNDTVIG Naa nej. Men jeg drev jo altsaa rundt og syntes, der var ikke Mening med nogenting mer.
- KARL Og saa sagde den, at jo, det er der; for Lykken er Meningen med Livet.
- FRU LETH Sagde den det! Og det er den, jeg maa faa!
- GRUNDTVIG Ja, det maa De da rigtignok. Ja Tak. (Kysser den hurtigt.)
- FRU LETH Hvor er den smuk med Septemberduggen paa. Ingen anden Tid af Aaret er saa skær, saa dyrebar. Vinden har den første spæde Isnen i sig af det store Forbi, men — det er Sommer endnu. — Hvor skal jeg sætte den — i Haaret eller paa Brystet?
- GRUNDTVIG Saa synes jeg: paa B — Brystet.
- FRU LETH (aander paa den. Eller kysser hun den endog?) Som De vil. Ved Brystet.
- KARL Tror du ikke, de andre venter, Mor?
- FRU LETH Jo, vi maa hjem.
- GRUNDTVIG De maa ikke gaa nu.
- KARL Der var ogsaa en Borre hernede i Fjor. Kan du huske, Mor, den hængte altid ved dig. Den er ikke kommen i Aar?
- FRU LETH Hvor mon det kan være?
- KARL Nu er Grundtvig her jo.
- FRU LETH (ler.)
- GRUNDTVIG Det er — jeg synes — som om Maanen varmer. Det er helt dagvarmt — ikke?

- FRU LETH (ler igen.)
GRUNDTVIG Hvorfor ler De? Men maaske er jeg bare til Nars.
- FRU LETH Saa, Grundtvig! hvad er nu det for noget?
GRUNDTVIG Maaske er det slet ikke Tik, vi leger, men Kat og Mus. — Jeg vil ro mig en Tur, vil jeg, alene, helt over til Fyn.
- FRU LETH Ih, da! saa lang! Vogt Dem saa ude paa Dybet.
GRUNDTVIG Hvorfor det? Mig vil ingen sørge over. Og jeg ved, jeg skal dø ung alligevel. Saa lige saa gerne i Nat.
- FRU LETH Jamen vogt Dem for Søslangen, mener jeg. Den — Lad saa være at være barnagtig. Tag mig under den anden Arm. Saa følges vi hjem.
GRUNDTVIG Jeg er ikke barnagtig. Jeg vil ikke hjem. Jeg vil være her alene med Stjernerne.
- FRU LETH Ja ja da. Det maa De jo selv om. Kom, Karl, vi to humper af. (Ud.)
GRUNDTVIG (driver i Baaden, lægger Aarerne ud, tøver ubeslutsom, springer pludselig i Land og sætter efter dem, han løber mod Lene og giver et Gisp fra sig.) Men Lene dog!
- LENE Hvad render han for, som en Orne efter en So? Er det en Galop for en voksen Menneske? — Er æ Dreng her ikke?
- GRUNDTVIG Nej.
LENE Det er hans Sengetid. Er han gaaen?
GRUNDTVIG Ja.
LENE Humm! Er De her ene?

- GRUNDTVIG Ja.
- LENE Humm! (Vil gaa.)
- GRUNDTVIG Lene, tag den Bisterhed af for engangs Skyld! bliv her og snak lidt med mig!
- LENE Nej.
- GRUNDTVIG Hvorfor ikke?
- LENE Nej, for a regner Dem ikke.
- GRUNDTVIG Lene, har *du* aldrig hørt Blomsterne tale? har *du* aldrig været ung?
- LENE Det behøver a ikke skrifte for Dem.
- GRUNDTVIG Jeg kan huske, der groede paa Heden ved Tyregod
- LENE Hva? Tyregod?
- GRUNDTVIG Ja, det er der, jeg er født op. Hos Præsten i Tyregod. Hele min Barndom.
- LENE Tyregod i Jylland?
- GRUNDTVIG Javisst.
- LENE Dér er a fød.
- GRUNDTVIG Hvad er du? i Tyregod!
- LENE I den bitte Hjemmen Sonden for æ Præstegaardsdige i Vester.
- GRUNDTVIG Men Lene da! Lene! saa har du og jeg plukket Tyttebær af de samme Buske, set Urhanen slaa med Vingen mod Solen, naar den stod op, paa de samme Høje. Længes du aldrig efter Jylland?
- LENE Sgi fjætt med at længes!
- GRUNDTVIG Hvorfor rejser du saa ikke derover igen?
- LENE A kan vel ikke tage fra æ Dreng. En skal passe det, Herren har sat En til. Det er vel æ Mening med det hele.

- GRUNDTVIG Ved du da, om — er der da — *ved* du, der er nogen »Mening med det hele?«
- LENE Ved og ved! Det tilkommer det ikke mig at bestemme.
- GRUNDTVIG Men du tror, der er?
- LENE A tror, der er den, te En skal gøre hans Pligt.
- GRUNDTVIG Aah ja, Pligt og Pligt og Pligt! — Men engang spurgte jeg Busken der, og den bød mig til Svar en Rosenknop.
- LENE Saa var den mere høflig end som mod den Herre Kristus, ham bød den en Tornekrone.
- GRUNDTVIG Ja, du snakker, Lene, du er kun en Almueskvind, du har aldrig kendt til at brænde i et Helvede af Længsel efter et Himmerig, du vidste, du aldrig kan naa.
- LENE Hvad ved han om det? A havde en Kærest engang. Han blev kvaset ihjel af en Tyr. Da de bar ham ind til mig i æ Køkken, kom hans Tarme først ind ad æ Dør.
- GRUNDTVIG Men Lene da! men lille Lene da! — Hvordan kan et Menneske tro paa Gud efter det?
- LENE (smiler halvt. Der er stille lidt. Saa siger hun tungt og afgørende.) Herren kan gøre, ihvad han vil; det er og bliver ret alligevel; ellers var han jo ikke Herren. — A skal hjem. Æ Dreng skal i Seng. — Men skulde det gaa dig saadan, — ja, nu siger a du, ved det te du er fra Tyregod — skulde det gaa dig saadan herovre, te du bliver enlig og trænger til en at snakke med, saa husk, te a forstaar Jydsk. (Ud med sin Bindehose.)

- GRUNDTVIG (nikker efter hende.) Ja, ja! det er sandt! Pligt! Pligt! Aah, Konstance, Konstance! Men saadan maa det ske. Aldrig mere alene med dig. Ikke tale sammen, ikke følges ad, aldrig mere ene sammen. Det lover jeg — mig selv.
- FRU LETH (ind.) Men er De ikke af Sted paa Odysseen til Fyn endnu?
- GRUNDTVIG Kønst — — Fru Leth, kommer De tilbage? til mig?
- FRU LETH Jeg sagde til Karl, han skulde pile hjem efter de andre. Vi vil allesammen med ud paa det Togt over Havet. — Hvorfor blev De kontrær, lille Grundtvig? Ligner det noget saa herlig en Nat?
- GRUNDTVIG Gud velsigne Dem, at De kom tilbage til mig. Gud velsigne Dem! Jeg sad her og syntes, at med et var det Vinter og Mørke. Men nu, nu skinner Maanen igen, og Nattergalen synger
- FRU LETH Næ, den gør ikke. Den er holdt op med at synge i September.
- GRUNDTVIG Maaske. Men saa her i mit Hjerte da, her synger den. Den synger for Dem. Den synger, at
- FRU LETH Jamen saa maa De tysse paa den. For den Hjertenattergal synger visst ikke noget, jeg maa høre. Vi har nok Lov til at glæde os over Maaneguldet i Bølgerne, men prøve paa at øse det op med Hænderne — det er bare at ødelægge det hele. Nej, nu maa jeg da le af Dem igen, Grundtvig. Sikke et Ansigt at

stille op! Saa er det Fuldmaane, og saa er det Maaneformørkelse, og saa Nu skal De være artig og gøre, som jeg siger. Vil De det?

GRUNDTVIG
FRU LETH

Hvis jeg kan. Alt.
De skal have noget at bestille. Det er altid sundt. Mens vi venter paa de andre, skal De sige Oehlenschläger for mig. Kan De et af hans Digte udenad?

GRUNDTVIG
FRU LETH

Et! Jeg kan dem alle.
(nynner.)

Ak, Amor, du fryder det unge Bryst,
hvo kan vel lægge paa Hjertet Skjul?
Hvad Lyst er liflig som Elskovs Lyst?
Men, Amor, du est en Sommerfugl.
Saa smut kun gennem de spæde Løv!
de purpurne flagrende Vinger hæv!
thi fanger jeg dig, da gaar af dit Støv,
og du bli'r graa som en Spindelvæv.

GRUNDTVIG

Nej, ikke det! slet ikke det! Dette:

Saa duggbesprængte staa de Roser her,
de røde Kalke lukt i Skyggen smile,
mens Sølvmaanens kolde Straaler ile
og blande sig med deres Purpurskær.

De dufte mellem skyggefulde Træer,
i dem forgifter Eros sine Pile,
de blusse dejligt i en salig Hvile,
i Søvn selv fortrylle de enhver.

Men dog i Lundens lykkelige Bolig,
her under disse stille svale Tage
en Rose blusser, endnu mere skøn.

Sov, hulde Rosenknop, sov sødt og rolig!
 Ak, turde mit Sovvel et Kys ledsage,
 da var jeg Nattens lykkeligste Søn!
 Da var jeg Nattens

Pjank, hvad sidder jeg her med andres Digte
 for, naar jeg selv er et Digt, naar mit Liv i
 dette Øjeblik ...

Jorden var Jord kun for min kloge Hjerne,
 og Hjertet i mit Bryst kun en Klump Kød.
 Nu har du lært mig, Jorden er en Stjerne
 som Hjertet her, en vild og blodig Glød.
 I det uendelige Rum forbrænder
 deroppe, herinde Evigheden hed og vild.
 Kun dine almagtsblide Himmelhænder
 kan styre — naadigt — denne Helvedild.

Ja, Fru Konstance, jeg bekender det for Dem,
 Fru Graa spottede min tvære og vantro Per-
 son med, at jeg paa mine Knæ skulde komme
 til at bede Dem om et — om at — ja, De
 husker nok, hvad hun sagde ...

FRU LETH

(har rejst sig.) Jeg har ogsaa læst Werther. De
 spiller det godt. Man kan næsten ikke mærke,
 det er Dilettant ...

GRUNDTVIG

FRU LETH

Fru Leth!

Kom med ud i Baaden, De hjælper mig og
 holder mig ikke længere i Haanden end
 strengt nødvendigt, jeg sætter mig heroppe
 og De dernede, jo, saadan bliver det nu, og
 saa snakker vi to gammelklogt som gode
 Venner.

- GRUNDTVIG De skal i det mindste bytte Plads med mig.
FRU LETH Hvorfor det?
- GRUNDTVIG Fordi saa har De Maanen i Ansigtet.
FRU LETH Den lille Ting kan jeg vel føje Dem i, hvis det virkelig er saa dejligt at se paa det gamle Ansigt.
- GRUNDTVIG Saa ti dog! Jeg finder mig ikke i, at nogen fornærmer Dem, ikke engang De selv. Der er ikke saa ungt et Ansigt i Verden som Deres.
- FRU LETH Hør nu, lille Grundtvig, De er ingen Goethe, og jeg er ingen Beatrice eller hvad hun hedder. De arriverede her til Egelykke og irriterede mig ubeskriveligt med Deres — uf, De var jo hverken til at hugge eller stikke i. Jeg fik Lyst til at se, om der ikke kunde komme Liv i Jordklumpen, jeg aandede paa den, og min Sandten om ikke Frosten gik af den. Men nu holder jeg op med at aande, for ellers gaar den i Smuld, det bliver til Sandflugt, og det sidste med denne Jordklump bliver værre end det første.
- Skal vi ikke tage praktisk paa Tingene og se Virkeligheden i Øjnene? De er en almindelig lille Huslærer, der har studeret saa flittigt og spillet Kort saa flittigt, at det først nu gaar op for Dem, at der er andre Kvinder til end Alma mater og Spar Dame. Og jeg — ja, jeg er en almindelig lille Kone paa denne lille komiske Ø, som bærer saa poetisk og saa genialt et Navn som Lange-

land. Jeg er gift og det med en Mand, jeg har været henrykt forelsket i og stadig er lykkelig med. Jeg har en stor Dreng, jeg holder inderligt af, og en lille Pige paa Kirkegaarden, som — som — ja. Derudover er mit Livs Hovedinteresse min Hønsesgaard, jeg har i Dag samlet 27 Æg ind, det kalder jeg godt af knapt 60 Høns, oven i Købet nu, de er i »Fjertabet«.

GRUNDTVIG

Bliv ved, Fru Leth! Jeg hører ikke, hvad De siger, jeg hører kun Deres Stemme, den blander sig med Bølgernes Skvalp mod Baa-den ... her ... under Stjernerne ... ved Evighedens Kyst.

FRU LETH

(haardt.) Vaagn saa op! Jeg er ingen Bølge og ingen Stjerne. Jeg er en ganske almindelig Kone, over — fem Aar ældre end De. Jeg pudrer mig, jeg spiser Svinekoteletter, jeg er gift og har Soveværelse sammen med min Mand. Er vi saa paa Jorden igen?

GRUNDTVIG

Hvorfor saarer De mig pludselig saa sjofelt? Fordi jeg holder af Dem, lille Mand, og vil ikke have, De spiller mig noget Wertherpuds. De husker Digtet af Goethe, jeg læste for Dem, Zauber — hvad hed det nu? — det om Zaubereren. Jeg har kaldt Aanden til Live i Dem, og det har De bare godt af, men denne Aand faar ikke Lov til at tage Magten fra os, og jeg skal vise den, jeg kan mestre den.

GRUNDTVIG

Vi har lært en Del af hinanden, vi to. Nu fører De mit Sprog fra den Aften, jeg kom,

og jeg Deres. Men den Aand, De har vakt i mig ...

FRU LETH
GRUNDTVIG

Bliv fra mig. Sæt Dem ned.

Jeg sætter mig ikke ned. Jeg bliver ikke fra Dem. Jeg kan nemmere hugge min Haand eller Fod af, end jeg kan blive fra Dem. Forstaar De ikke? Før havde jeg saa meget. Nu har jeg ikke andet end Dem. Jeg tror ikke paa Gud mer, jeg tror ikke paa mig selv mer, jeg staar op om Natten, for jeg kan ikke sove mer, jeg tager en Bog — og kyler den bort, for jeg kan ikke læse mer, jeg løber ned til Stranden og over de knoppede Sten langs Havet, og det gør godt, naar jeg støder min Fod og slaar mig, for inde i mig vaander det sig: der er ingen Mening med nogenting. Men naar jeg saa vender dødræet hjem, og De allerede er oppe og hilser mig Godmorgen med deres straalende Smil — Konstance, Konstance, derinde i Deres dejlige Øjne, derinde er Livsgaaden løst.

FRU LETH

Min Ven, min Ven, De maa ikke sige saa aandeløse Ord til mig. Hvis ikke jeg er rolig nu, hvad sker der saa?

GRUNDTVIG

To Sjæle, der er skabt for hinanden ...

FRU LETH

Hvorfor siger De Sjæle? Tag saa de Hænder fra mine Knæ.

GRUNDTVIG

Fordi jeg troede det i den første Tid, den første lykkelige Tid, da det lige var gaaet op for mig, at jeg — hvordan jeg følte over for Dem ... jeg troede, naar De talte med mig,

naar De lo til mig, naar De sang eller spillede for mig ... jeg troede, at Elskoven havde nok i et Sjælens Møde. Men det er ikke sandt, i Længden bliver det kun til Kval og jeg ved ikke hvad ... jo, jeg ved nok hvad ... Ækelhed, Selvfortærelse bliver det dejligste, det uudsigelige til. Sjælen skuer ind i en Himmel, higer derind, men kan ikke færdes uden sit Legeme, den maa have Legemet med sig. Og derfor, Konstance, bare et Kys, bare en eneste Gang et Kys!

FRU LETH
GRUNDTVIG
FRU LETH

Hvad vil De med det Kys?

Hvad jeg vil med ...?

Jeg mener, det er jo den letteste Sag af Verden at give Dem et Kys. Men hvad er et Legemernes Møde, er ikke Sjælene med? Noget dødt — eller ogsaa det dyriske, noget ækelt, en Port ind til Helvede. Et Sjælens Møde uden Legemerne — det er Aandernes, i Himlen. Et Legemernes og Sjælens samtidige Møde, det er det tredie Sted, Jordens, Elskovens. Men kan vi to mødes der? Vi maatte da begge være forelsket i hinanden, men er vi det? Nej, De er ikke forelsket i mig. Er jeg ikke ...

GRUNDTVIG
FRU LETH

Nej, De *har* nemlig en lille poetisk Aare, ja, De er gaaet hen og blevet Digter for mig her paa Egelykke. Men ser De, en Digter kan ikke elske. Han staar bare og trænger til et Vers og anskaffer sig saa en Forelskelse til at lave det af. Det er kun Gud, der skaber af

intet. Tror De ikke nok, jeg lagde Mærke til Deres Ansigt før, da jeg sang Deres Digt for Dem? Det skulde have fortrukket sig i *Kvide*, hvis De virkelig følte Stjernens Afgrunds-længsel, men det skinnede saamænd af Veltfredshed over, hvor godt Digtet var.

GRUNDTVIG

Eller det lyste af Lykke over, saa dejligt det blev sunget.

FRU LETH

Nej, jamen saa var det jo ogsaa bare noget Æstetik. — Og ser De, lille Discipel, vi Kvinder kan ikke lade os spise af med Digte om Kærlighed, vi vil have Kærligheden selv. Derfor selv om der havde været en Mulighed for, at jeg var ved at tabe et lille bitte Stykke af mit Hjerte til Dem, vilde jeg, straks jeg blev klar over Faren, have sat Ekstraklemmer paa dette lille Stykke af mit Hjerte, idet jeg sagde til mig selv: Det kan være galt nok at forelske sig i et Menneske, men i en Digter — aldrig. Af hvilken lange Udredning følger, at jeg tør ikke være forelsket i Dem, og De kan ikke være det i mig, og hvad i Alverden vil De saa med det Kys?

GRUNDTVIG

Nej, selvfølgelig er De ikke — aldrig har jeg hentet mig andet end Latter hos de unge Piger. Hvorfor skulde saa De, som staar saa højt over alle andre — en Klodrian og Du-til-ingenting som mig! Men hvorfor har De saa vakt disse haabløse Forhaabninger hos mig? hvorfor har De smilt til mig og lagt Deres Haand paa min Arm og taget

imod mine Digte og Blomster? Var der en Gud til — han maatte straffe Dem for den Grusomhed.

FRU LETH
GRUNDTVIG

Grundtvig!

Ja.

FRU LETH
GRUNDTVIG

Maaske —

Maaske hvad?

FRU LETH

Nej, sæt Dem. Jeg siger ikke mere, inden De har sat Dem igen.

GRUNDTVIG

Maaske hvad?

FRU LETH

Grundtvig, De maa være rolig. De ryster jo over hele Kroppen.

GRUNDTVIG

Gør jeg? nej! det er jo bare Æstetik og Versmageri. Begynder det at gaa op for Dem, hvad det er for en Aand, De har vakt til Live hos mig, den, De siger saa flot, De vil mestre. Det er Oprørets Aand; nu gælder kun een Lov over Jorden, at elsker en Mand en Kvinde, er hun hans Ret.

FRU LETH

Slip mig! jeg er gift.

GRUNDTVIG

Spørger Lavaen om Forlov? Vulkanen sov, og De raabte for Løjer ned i Krateret, og nu ...

FRU LETH

Lad det saa være godt. Nu fik De det Kys. Saa holder vi op, mens Legen er god.

GRUNDTVIG

Jeg vil have et til og et til og tusinde til. Jeg vil have ...

FRU LETH

Stille! Hvad var det? Hørte De ikke?

GRUNDTVIG

Hvilket?

FRU LETH

Noget, der skreg. Væk med Dem! Det var Karl, der skreg.

- GRUNDTVIG
FRU LETH
- Jeg hørte ingenting.
Forbandede Menneske, hvad er det, De faar mig til? Hvad sker der med min Dreng, mens jeg . . . Karl! Karl! Saa løb dog. Hvad staar De og glor for? Det lød deroppefra. (Grundtvig ud. Hun vil følge, men Benene ekser under hende.)
Gud, Gud, straf mig ikke, pas paa min Dreng, Gud! Gud!
- KARL
FRU LETH
- (frem med Grundtvig.) Hvad er der, Mor?
Er du der? Aah, Gudskelovogtak, Gud ske Lov og Tak! Hvorfor skreg du, Barn?
- KARL
FRU LETH
- Jeg? tror du, jeg skreg? hvad skulde jeg det for?
Raabte du ikke?
- KARL
FRU LETH
- Det er vel nok godt gjort, du ikke kan kende et Menneske fra et Dyr. Ved du, hvad det var altsaa?
Nej?
- KARL
FRU LETH
- Det er vel nok godt gjort, du ikke kan kende din egen Unge fra en Rævs. Ikke ogsaa, Grundtvig? Det er de store Ræveunger oppe i Krattet, der er ude at lege i Maaneskinnet; der er altsaa ikke noget værre end Maaneskin til at gøre Dyr tossede. Jeg kom helt hen til dem. Man skulde Fanme tro . . .
- FRU LETH
KARL
- Men Karl da!
Av! Giv mig saa den Øretæve, Grundtvig. Jeg plejer at faa en Huskekage, Mor, hvergang jeg forglemmer mig, som Grundtvig kalder det. Det er han og jeg blevet enige om er det mest praktiske.

GRUNDTVIG

Løs eller haard?

KARL

Mellem. Passende. Tak. — Altsaa man skulde tro, Maaneskin virkede svalende paa Blodet, men du skulde se, Mutti, hvordan de snapper hinanden, saa Toen flyver dem om de smaa spidse Øren. Jeg var lige saa nær ved dem som hen til den Sten der. Saa var der en, der fik Gluggerne op. Og sikken et Vræl! Og ind i Hulen med hele Sjakket i saadan en Herkules. Og fra Far skulde jeg sige, at Vand var ikke noget for ham, naar der ikke var Rom i. Og Fru Graa hun sidder altsaa og spiller med Herrerne og snyder, noget saa umoralsk. Hun skulde egentlig have Magen til den, jeg fik. Jeg kunde godt tænke mig at sælge hende min til samme Pris. Men ih, hvor er du varm, Mor!

FRU LETH

Er jeg? Det er den Maaneild, den fyrer op ogsaa i mig. Og ved du hvad, nu skal du alligevel have Sommerferie — tre Uger fri fra i Morgen af, for Hr. Grundtvig har bedt om at faa Lov til at rejse en Sviptur.

KARL

Hvorhen?

FRU LETH

Til Falster. Til en Præstegaard, der hedder Gunslev. Derovre blomstrer Roserne endnu. Her er jo bare Hyben.

KARL

Er det hende, din Lise, Grundtvig, hvad? saadan rigtig, med Ring altsaa? Skal du?

FRU LETH

Den Slags gaar det ikke an at spørge om. Men det kan altid være godt for gode Venner at ses og snakke lidt sammen. Og hvem ved

— maaske — engang. Hun er saa ung og saa smuk.

GRUNDTVIG
FRU LETH

Hvad ved De om, hvor smuk hun er?
For jeg har kigget. Ja, saadan en er jeg, rigtig en Laptaske. Jeg har kigget i Kandidatens Dagbog oppe paa Kvisten; foran laa der et lille Billede af en Pige uden Navn ved, og den lille Pige uden Navn hun hedder Lise Blicher. Hende rejser Kandidaten over at besøge i Morgen. Men foreløbig skal vi op til Kortspillet. Kom saa, I to, begge mine Dreng!

III.

Egelykke. Salen. Midvinter. Snestorm. Tuden om Hjørner og Pisken mod Ruder. Men indenfor: Lyshav og Dans. Grundtvig staar midt i Salen tung og demonstrativ, men trænges af de leende Par længere og længere ud. Fru Leth i den gamle Lensgreves Arm smiler og vinker til ham i Forbifarten. Dansen til Ende. Fru Leth føres til Sæde, nær ved hvor Grundtvig staar.

- LENSGREVEN (kysser hendes Haand.) Betagende som altid.
Mere betagende end nogensinde.
- FRU LETH Det er vel ikke Lensgreven, der er let at betage?
- LENSGREVEN Det er det ogsaa, bevares, mais rien à faire avec cette affaire.
- FRU LETH Mange, mange Tak.
- LENSGREVEN Unge Hr. Kandidat Grundsteen danser ikke?
- GRUNDTVIG Nej.
- LENSGREVEN Nej? Det skulde Hr. Grundsteen gøre. Dansen er — er — er
- FRU LETH (klapper i Hænderne.) Ss! Ss! Salentium! Sa—len—ti—um! Lensgreven vil fortælle os, hvad Dansen er.
- LENSGREVEN Dansen er Gudernes Gangart, som Verset er deres Tungemaal. Musikken løfter os op over os selv og vore Muligheder. Jordens Tyngde sparker vi fra os, Tidens Fortrædelighed ry-

ster vi af os; skønt vingeløse flyver vi; gudblevne skaber vi: Midt i Vinteren Sommer og i Midnatten Sol. Med Havets Øde og Mørke truende fra alle Sider siger vi: bliv Lys, og midt i Bølgerne rejser sig en Livsglædens og Festens Ø, hvor Dansens Gudinde selv er den guddommeligeste af os alle. (Bøjer sig for Fru Leth. Haandklap.)

GRUNDTVIG

Det er ikke blot Havet, der truer os rundt om fra. Mens vi morer os her, ligger en anden mægtig Fjende paa Lur efter vort Lands Eksistens med sine Krigsskibes Kanoner pegende paa os. Mener Lensgreven, vi ogsaa kan danse os fra ham?

LENSGREVEN

Oprigtig talt, kære unge Hr. Grundsteen, gør Engelskmanden Landgang paa vor Ø, er jeg ved at tro, vor Værtinde har større Chancer for at besejre ham med sit Smil end al Øens Mandkøn med Vaaben.

GRUNDTVIG

Og en saadan Frivolitet af selve

FRU LETH

Hu, hvor det blæser. Hr. Grundtvig, De vil være elskværdig og hente mig min Pels. Tak.

GRUNDTVIG

(vakler for hendes lynende Blik.) Deres Pels — ja — ja — (Ud.)

LENSGREVEN

Hør, denne unge Hr. Grundsteen er ingen ret komfortabel Person.

FRU LETH

Lensgreven er Menneskekender nok til at ville bære over med den lille Huslærers Humør, naar De hører, han har ligget vaagen i flere Nætter af Tandsmerter.

- LENSGREVEN (vaagner pludselig.) Kære Allerdejlige, jeg er ved at beklage, at jeg har naaet den Alder, da Tænderne er faldet væk. (Musik igen.) Gaar det an engang til?
- FRU LETH Forfærdelig gerne. Men min Dreng Karl har jeg lovet
- LENSGREVEN Bevares! bevares! Fremtiden gaar forud for Fortiden. (Gaar.)
- FRU LETH (til Grundtvig, uden at tage mod den Pels, han stiller med.) Saalænge De er i mit Hus, har De at opføre Dem ordentlig.
- GRUNDTVIG Men Fru Leth da!
- FRU LETH Vi har ikke fæstet Dem til at skandalisere os. Det er ganske andre Opgaver, vi udbetaler Dem Lønning for. De opfører Dem ordentlig! siger jeg.
- GRUNDTVIG Hvordan opfører de andre sig? Med Krigens Sky hængende lavt over os griner de to tos-ser rundt med hinandens Koner. Og De selv? hvordan opfører De Dem? For Deres Mands og Barns Øjne løber De halvnøgen om og samler paa klæbrige
- FRU LETH Hvad vover De? gemene Bondekarl!
- GRUNDTVIG Tilgiv mig, tilgiv mig! husk, jeg gaar her med Fortvivlelse i Hjertet.
- FRU LETH Værsgod! gaa De med, hvad De vil i Hjertet. Men i Ansigtet har De at se festlig ud, naar De er til Fest. —
Aah, kommer du der, min søde Laurence!
Det gaar vel nok fint i Aften! Humør over hele Linien. Og Hr. Grundtvig har lovet, han

i Pausen vil læse højt for Gæsterne. Hjælp ham at finde paa noget. Helst noget rigtigt morsomt. — Naa, Karlemand, saa er det os to! Kom saa, vi skal ordentlig more os, vi er jo kun unge eengang, min Dreng.

FRU GRAA

Saadan er det, det skal være. Ude danser Stormen, og inde stormer Dansen. Og Konstance er jo en ren Hvirvelvind. Jeg misunder hende bare at kunne være saa nedskaaren. Men jeg har min Force i det indvendige.

GRUNDTVIG

FRU GRAA

Saa skulde man altsaa se Dem opskaaren. Var sin Mund! ellers skal jeg skære ham ned. Han sidder vel om Natten og studerer Oldnordisk, saa han snart er lige saa ubehøvlet som alle de gamle Børster.

GRUNDTVIG

FRU GRAA

Hvad ved De om, hvad jeg studerer?
 Naa-e! sidste Gang Karl var i Besøg hos os i Præstegaarden, smed han mig et Kyllingelaarben i Ansigtet. Hvabehar? Jo, for Grundtvig siger, vi skal ligne Rolf Krakes Kæmper. Jeg vil jo ærligt sige for min Damaskesdug, at jeg ikke er alt for begejstret for at faa Aanden fra Hedenold indført igen. — At De gider, Grundtvig! Sidde og gumle paa alt det mugne Labskovs fra Frode Fredegods Køkkenmødding! Naar De nu er saa heldig at have noget saa mageløst som en ulykkelig Kærlighed, saa brug den til noget fornuftigt. De har jo Krop. Meld Dem frivillig som en ny Johs. Evald! — ud mod

Englænderne med aabent Bryst! De bliver en ren Tordenskjold, og Kronprins Frederik gør Dem til den mægtigste Mand i Landet næst efter Kongen, og Konstance lader sig skille fra sin Frederik og bliver Jamen Grundtvig da, hvorfor stirrer De saadan? jamen det var bare for Sjøv, jeg jamen Grundtvig da! (Grundtvig ud gennem Yderdøren.) Hvad i Alverden Han render vel ikke lige ned og overtager Flaaden i Nat?

FRU LETH

Hvor gik han hen?

FRU GRAA

Jamen Konstance da!

FRU LETH

Du maa faa fat i ham. Kan du ikke selv, maa du tale med din Mand.

FRU GRAA

Med Frederik? *min* Frederik!

FRU LETH

Der skal passes paa ham. Jeg ved ikke mine levende Raad.

LENSGREVEN

Høm! høm! Min Kusk gør mig opmærksom paa, det hofter en Smule i Foget, men visst vil tage fat igen. Denne Pause i Uvejret vil i hvert Fald jeg benytte til at faa min Kane frem.

FRU LETH

Men kære Hr. Lensgreve, nu skal vi jo først til for Alvor at slaa Gækken løs.

LENSGREVEN

Naar selve Himlen giver Vink til Opbrud — ikke sandt? Tak for denne nuit de fête, aller-kæreste Frue. De ved, jeg stoler paa, at

hver en Fare

vil De klare,

Sællandsfar og engelsk Fare.

Ser De, nu bevæger endog min Tunge sig i Dans.

Aftenens Succes éclatant!

(Salen tømmer sig. Frk. Azalia er den sidste.)

(stiller sig i Vejen for hende.) Frk. Azalia!

LETH

FRK. AZALIA

LETH

Min kære Hr. Major!

Grimt Vejr i Aften, rigtig beskidt Snottevejr.

FRK. AZALIA

LETH

Ja, rigtigt grimt Snuevejr.

Maaske man kunde sige til Lensgreven — jeg har nemlig lagt Mærke til — har Frk. Azalia ikke hostet en Gang eller to?

FRK. AZALIA

LETH

Naa, det betyder ikke noget.

Naa, ikke, nej.

FRK. AZALIA

LETH

Paa den anden Side er det jo ikke rart at faa koft en Forkølelse op.

Nej vel, nej vel. Netop min Tanke. Og jeg er vis paa, det vil være min Frue en stor Glæde at rede en Gæsteseng op til Dem.

LENSGREVEN

(ind i Pels.) Naa, lille Azalia, saa er Slæden parat.

FRK. AZALIA

LENSGREVEN

Jeg har — øh, øh — noget Hoste i Aften, saa

Saa var det snildt, jeg fik den Kamelulds med til Dem inden for Pelsen. Frygt ikke, saa længe *jeg* tager mig af Dem. Jeg skal nok holde Dem varm. Saa ringer Klokkerne til Afgang.

FRK. AZALIA

LETH

Tak, (Lensgreven har budt hende sin Arm, gaar uden et Blik til Leth.)

Satan!

- PASTOR GRAA (vejrende frem med nærsynede Øjne.) Majoren har vel ikke set min Kone?
- LETH Set hende, det ved jeg ikke. Hørt hende har jeg hele Aftenen. (Ud.)
- PASTOR GRAA Hørt hende har han hele Aftenen! — Mor! Mor!! Jamen hvor er da Konen blevet af? — Jamen, Mor, kommer du udefra? i det Vejr! og i de Sko! Hvad skal det betyde?
- FRU GRAA Du skal altid have alting til at betyde noget. Jeg har spist og drukket for meget i Aften. Det er det hele.
- PASTOR GRAA Har du haft Brækninger, Mor?
- FRU GRAA Nej, saamænd har jeg ej, vel har jeg saa. Ud i Tøjet med dig! Der kommer Konstance.
- PASTOR GRAA Jamen vil du da ikke med?
- FRU GRAA Jeg kommer straks. Løb nu med dig! Det er ved Gud ikke til at have dig til at staa og hænge over mig altid.
- PASTOR GRAA Jeg staar og hænger aldeles ikke. Og saa dette grimme »ved Gud«, naar du nu ved, du saarer mig ved at tage Herrens Navn forfængelig.
- FRU GRAA Hør, lille Pastor Frederik, det andet Bud handler om at misbruge Herrens Navn til Trolddom og Mened. Du vil vel ikke bilde mig ind, at han er saa nervøs deroppe, at det gibber i ham, hvergang en sætter en lille Trumf paa hernede paa Jorden. For saa maa han befinde sig i en Tilstand af Sct. Veitsdans. Løb saa med sig ud i Tøjet!

Hyp! st! st! — Ja, Konstance, jeg var ude i Haven. Hans Fodspor stod i Sneen, ned ad Vandet til.

FRU LETH

Aah!

FRU GRAA

Men Konstance da!

FRU LETH

Nej, det er ikke noget. Du skal ikke bryde dig om det. Du forstaar nok, jeg er jo ligeglad med *ham*. Men saa mange Folk forsamlede hvis vi nu skal slutte med en Skandale Skulde jeg prøve, tror du, at gaa efter ham ned til Stranden? Aah, lad være at stirre saadan paa mig, Laurence. Jeg siger dig jo, det er Skandalen, jeg er bange for,

FRU GRAA

Men Helledusseda! Ja, lille Konstance, Idiot det er jeg til Hverdags, men jeg har mine lyse Øjeblikke; dér fik jeg et af dem. Staar det saadan til med lille Konstance? Herregud da!

FRU LETH

Hvad mener du? Hvad staar til? Aah nej, lad nu være, sikke noget Snak! Jeg er 9 Aar ældre end han, jeg er en gammel Kone. Hvad bilder du dig ind?

FRU GRAA

Og saa brøler vi, javist, huhuhu, det er der da Mening i. Bare bliv ved.

FRU LETH

Synes du ikke — jeg ved det godt selv — at jeg er forfærdelig latterlig?

FRU GRAA

Ja, det ved Gud du er, min Pige. Utrolig latterlig. Som jeg aldrig har været det. Og aldrig vil blive det. Og Himmel, hvor jeg misunder dig! Ja, min Ven, nu er der jo kun

en af to Udveje: enten faa ham til at rejse med det samme, den er brydsom, eller se at faa et Barn med ham; saa gaar det over.
(giver hende en syngende en paa Øret.)

FRU LETH

FRU GRAA

Av da! ja, Lønnen for at sige Sandheden — altid Martyriet.

FRU LETH

Du maa undskylde, Laurence — nej, jeg vil ikke undskylde mig. Du fortjente det. Jeg er træt af at have dig rendende her med dine evindelige Uartigheder. Jeg hader Frivolitet i Munden af Folk, der er ene Dydsmønster i Gerning. *Du* kunde jo aldrig tænke dig at være utro i dit Ægteskab?

FRU GRAA

Søde, lille Konstance, Utroskab skal man ikke tænke sig. Det skal man bare gøre. Jeg vil ærlig sige dig — ja, for du ved godt, jeg er ærlig; det eneste Menneske, jeg lyver for, det er Frederik, altsaa *min* Frederik, for han har ikke Evne til at opfatte Sandheden. Og naar du spørger mig om Utroskab

FRU LETH

Lille Laurence, du bliver ikke vred, vel, men jeg vilde gerne, om du vilde tage af Sted nu.

FRU GRAA

Jeg sender Frederik hjem og bliver hos dig i Nat.

FRU LETH

Det er forfærdelig sødt af dig. Men jeg skal nok klare det selv. Jo, jeg skal nok være tapper. Bare være sød og lade mig være ene nu. Saa gaar det bedst.

PASTOR GRAA

(ind.) Nu er jeg altsaa staaet og frosset ihjel, Mor. — Maa jeg sige Tak for i Aften, Fru

- Leth. Det var rigtignok en saare vellykket Aften.
- FRU GRAA Saa har han vundet i Kortspil, jeg kender ham. — Jeg ved selv, hvor Tøjet hænger.
- FRU LETH Snak. Naturligvis følger jeg ud.
- FRU GRAA Men have Lov til at kigge hen til dig i Morgen det vil jeg nu.
- FRU LETH Ja, vist saa. Tak. (Vil følge dem ud. Stormen river Døren op, hun maa tilbage og kæmpe den i; bliver staaende og stirrer ud i det hvide Mørke, Kaneklokker fjerner sig, det tuder derude og rusker i Døre, hvileløs begynder hun at vandre rundt.)
- LENE (Ind.) A — a skal vel slukke. (Blæser Lys ud.)
- FRU LETH (ser tankespredt paa hende. Vaagner saa.) Aah, Lene! Tak! jeg slukker selv, naar jeg gaar i Seng.
- LENE Gaar Fruen ikke i Seng nu?
- FRU LETH Jo, lige straks. Godnat, Lene.
- LENE Godnat.
- FRU LETH Egentlig saa
- LENE Jow?
- FRU LETH Ja saa — nej, der var ikke noget.
- LENE Nej?
- FRU LETH Godnat.
- LENE Hum. (Ud. Vender lidt efter tilbage.) Men æ Pels skal Fruen nu have paa.
- FRU LETH (tager mod Pelskraven uden at vide af det. Lene gaar. Fru Leth slukker flere Lys og tænder dem igen, prøver Klaveret, krymper sig sammen i en Stol.) Han kommer ikke! Aah Gud! Han

kommer ikke! (Atter rives Døren op. Hun springer op med et Skrig. Grundtvig tumler ind, forblæst og hvid. Lidt staar de og stirrer paa hinanden; saa løber hun hulkende hen og kaster sig ind til ham.) Slemme, slemme Dreng! slemme, slemme, slemme Dreng! er du her! er du her virkelig! slemme, slemme, slemme, hvor var du? hvad vilde du ved Stranden? Hvorfor har du gjort mig saa dødsbange? Jeg hader dig for det. Jeg hader dig.

GRUNDTVIG

(knuger hende ind til sig, holder hende ud fra sig.)
Jeg vidste, da jeg gik hjem derudefra: nu endelig er hun min.

FRU LETH

Men du bløder jo — din Pande — Sten eller Gren?

GRUNDTVIG

Ikke Sten og ikke Gren. Jeg mødte en derude i Stormen. Nej, bliv ikke bange! der mødte mig noget saa stort.

FRU LETH

Hvor er du underlig rolig — uhyggelig rolig. Det faar mig til at fryse. Hvad er der sket?

GRUNDTVIG

Jeg vilde ned til Stranden. Men jeg for vild. Eller blev ført den rette Vej. Jeg tumlede gennem Sneen og faldt. Og da jeg fik rejst mig, saa jeg, jeg stod ved Gravhojen, og Kæmpen derinde traadte ud.

FRU LETH

Nej.

GRUNDTVIG

Ikke skrige. Jeg saa ham saa tydeligt, som jeg ser dig. Han hilste mig, kaldte mig for sin Ætling. »Stormen er til, for at vi skal bruge den,« lo han. »Paa dens Vinger for

alle vi Tors Kæmper til Bedrifter ud over Havene. Brug ogsaa du Stormen, den i dit Bryst!« Han knyttede Haanden til en Hammer, Tors Hammertegn, og hugg mig Vielsen ind i Panden. »Giv Folket Tors Aand tilbage,« raabte han og gik ind i Højen igen. Er det — er det Galskab — eller —

FRU LETH
GRUNDTVIG

Midt i det hvirvlende hvide Mørke saa jeg med eet Mening og Maal med mit Liv. Kaldet, der venter mig. Denne vellystige Oehenschläger — fra Tronen skal jeg støde ham. Han Folkets Digter! nej, fra i Nat er jeg Danmarks Skjald. Jeg skal vejre af Lande den Lokesæd, der vil fylde Dan's Mark med Ugræs: Æstetikken, hvem alle Begreber er lige gode, og Kristendommen, den østerlandske Sødladenhed, der har forventet vor nordiske Strenghed og Kraft. Jeg skal synge Helteaanden fra Hedenold ind i Folket igen. For du har skænket mig Stormen, Konstance, min Fylgje; dens Vinger bærer mig frem.

FRU LETH

Som en Gud staar du foran mig. Ja, jeg elsker dig. Saa kan det dog ske, at Nattergalen synger i September. I Elskovens brændende Under kan det ske. Aah, jeg troede, at elske var en Sø under Stjerner; nu ved jeg, det er Havet i Storm. Jeg elsker dig, alt i mig elsker dig. Stjernen, der saa den anden Stjerne i Dybet — er den dernede, eller er det Døden? Jeg spørger ikke, jeg kaster mig

kun ud. — Kom! (Og hun slukker Lysene med Haanden, idet hun løber dem forbi).

GRUNDTVIG

Hvad vil du?

FRU LETH

Hvad *du* vil. — Ikke her! Op til dig.

GRUNDTVIG

Op til mig?

FRU LETH

Hvad er der? Hvad venter du for?

GRUNDTVIG

Op til mig? Jamen

FRU LETH

Hvor gaar du hen?

GRUNDTVIG

Jeg vil have Lys — bare have Lys. (Løber ind i Sideværelset efter et Lys, tænder med skælvende Haand flere ved det. Fru Leths Liv er gledet ned. Da han kommer ind med Lys, samler hun det forvirret om sig.)

FRU LETH

Hvad er det for en Komædie? hvad skal vi med Lys?

GRUNDTVIG

Du har en Mand, Konstance.

FRU LETH

Hvad kommer han dig ved? hvad kommer han mig ved? Snorker han allerede hos en af Pigerne? Hvad er det for en Komædie, spørger jeg. Spiller du Josef i Ægypten med mig?

GRUNDTVIG

Konstance, du maa have misforstaaet mig. Med Elskoven mellem os mente jeg

FRU LETH

Misforstaaet dig? Hvad har du da villet ved at gaa her og kigge mig i Øjnene, kysse paa Haand, plukke mig Roser, digte mig Vers, kalde mig for din Fylgje, svimle mig hen i Ord? Med din hede Aande har du pustet mit Blod til Flammer — og vil luske væk som en lemlæstet Køter, nu du har faaet mig derhen, hvor du vilde.

- GRUNDTVIG Du har et Barn. Du kan ikke se dit Barn i
Øjnene i Morgen, hvis
- FRU LETH Efter denne Skam kan jeg ingen se i Øjnene
mer.
- GRUNDTVIG Men jeg kan dog ikke, Konstance — kan ikke
begynde min høje Kamp mod de høje Maal
med en Forbrydelse.
- FRU LETH Hvad rager dine høje Maal mig? Du har
kaldt paa mig de Hundrede Gange, og i det
Øjeblik jeg — aah Gud, fordi jeg elskede
dig — lyder din Kalden, korsers du skinhel-
lig Armene over Brystet og stabler dig op
til Profet. *Det* er Forbrydelse, *det* er Be-
spottelse af Livet. Og jeg ækles ved dig som
ved et Stykke Unatur. Haa, det er din Slægts
Blod i dig, Præstebloodet, det, der vil saa
gerne og ikke tør.
- GRUNDTVIG Konstance, lad os bede til Gud sammen.
- FRU LETH Bede! Skidt og Snot med at bede!
- LETHS STEMME (indefra.) Mutter, Mutter, lille Mutter, hallo!
- FRU LETH Er det dig, Frederik?
- LETH Kommer du ikke? Jeg ligger og venter paa
dig.
- FRU LETH Ligger du og venter paa mig?
- LETH Ja, det gør jeg da, Mutter. De andre er jo
taget af Sted, Azalia med Greven, og de
andre med de andre, og saa
- FRU LETH Saa blev der slet ingen til dig. Det er Synd
for dig, min Ven. Jeg skal bare have slukket
Lysene først. Saa kommer jeg. Jeg flyver
som en Heks gennem Luften. (Spytter paa

Grundtvig, idet hun farer ham forbi.) Her har du mig, Allerkæreste.

LETH

(frem i Døren i Underbukser.) Det var godt. Fars Pige!

FRU LETH

Bære mig kan du vel ikke mere.

LETH

Om jeg kan? Se saa her! hahaha, vi er sgu unge endnu, Mutter.

(Grundtvig staar ene tilbage, saa hvid, at hans Ansigt lyser i Mørket.)

IV.

Kvisten paa Egelykke. Dyb Nat.

Grundtvig sidder i Studier med Bøger og Papirer om sig.

GRUNDTVIG

Bøgernes Bog — nej, Løgnenes Løgn. Ikke Frimænd, men Slaver. Ikke en Gud, men en Despot. En Fader af Naade — haa! (Kaster Bibelen fra sig.) Saa hellere dig, Saxe, du tror paa Handling og Sejr. (Blader.) Men Latinen! lugter klummert. Røgelse. Munkefims. (Skubber Saxe til Side.) Ah, Snorre, dig! Nordisk Aand paa nordisk Maal. (Gaar til Vinduet.) Det er Tykning endnu. Ikke en Stjerne. Mørket er godt. Dagen med Lys og Fugle, Blomster og Mennesker — et Væv af Løgne. Sidde ene i Mørket gør godt. — Præsteblood, sagde hun. Ogsaa Løgn. Jeg stammer ned fra Skjalm Hvides Æt. Det fik hun at mærke. Mit Nej imod hendes Ja. Daarende stod hun foran mig. Det skumhvide Bryst vældede mig i Møde som en Springflod, der vilde rive mig med. Men jeg var stærk.

En Nar vil de kalde mig. Alle Mænd vil grine mig ud. Jeg kunde haft hende nu. Nat

efter Nat vilde hun have listet herop, væver og blussende smuttet ind og ud af min Seng.

En Nar, bare en Nar! Men hvad saa med dit Værk, Odin? Jeg skal jo vække og samle Norden og løfte Norden til Europas Vejviserske. Jeg skal ryste Himlens Kræfter. Jeg skal ryste Himmel og Jord.

(ind.) Undskyld.

De! her!

Det vilde jo være rart for os andre — hvis det da er nødvendigt for Dem at raabe og skrige hele Natten — om De saa kunde forlægge dette Stemmeorgie til et Sted uden for Huset.

Jeg beder undskylde.

Man skulde tro, De holdt Tøsekommers paa Værelset. Maaske det ogsaa er Tilfældet. (Spejder rundt.)

Jeg skal ikke forstyrre mere.

Tak, det var dejligt. Min Mand og jeg har ikke lukket et Øje endnu. Vi vilde jo gerne være en Smule friske til Pastor Graas Paaskeprædiken. Jeg har ligefrem ligget og svedt af Angst for, at De skulde komme ned og blote mig til Odin. Men saa beroliger jeg min Mand med, at vi kan lægge os til Rette nu. Tak. (Ud.)

Ja, jeg maa gaa i Seng. (Begynder at knappe op, opgiver det, slukker Lyset, kaster sig paa Sengen.) Hvad kom hun for? Slange, Slange,

FRU LETH
GRUNDTVIG
FRU LETH

GRUNDTVIG
FRU LETH

GRUNDTVIG
FRU LETH

GRUNDTVIG

Slange er Kvinden. Saalænge hun er paa Jorden, er Helvede her.

Om jeg nu havde gjort det! Var det det, hun kom for? Væltet hende bagover, hugget mine Tænder i hendes Hals! — Hvad skramler paa Trappen? (Springer op og tænder Lys igen.) Det er Djævelen. Nu kommer han selv. Hvor er Blækkuset? Lige i Synet skal han faa det. Kom kun, jeg er parat.

LENE

(ind.) Sss!

GRUNDTVIG

Bare dig! Hvad vil du? Hvad kommer du med? Er det Bibelen?

LENE

Nej. Det er en Romtoddy.

GRUNDTVIG

Hvad skal det betyde? Jeg er ikke syg.

LENE

Det kan være. A vil ligegodt bie her en Stod med min Bindehose. For min egen Fornøjelse sin Skyld.

GRUNDTVIG

Er det Herren, der har sendt dig?

LENE

Det kender a ikke.

GRUNDTVIG

Du har dog bedt for mig i din Aftenbøn, at Herren vil give mig sin Fred. Og min lille Mor skriver til mig, hun hver Dag beder om det samme. Kællingesnak. Vi Mænd skal ikke have Fred. Vi er skabt til Krig.

LENE

Ret efter Paaske siger de, æ Engelskmand gaar i Land.

GRUNDTVIG

Tror du, du kan ramme mig med *det*? Skjaldens Vaaben er ikke hans Sværd, men hans Røst. Og den Smule Krig dér, hvad angaar den mig? En højere Kamp staar for.

LENE

Humm.

- GRUNDTVIG Det er Luthers halvgjorte Værk, der skal fuldbringes. Han væltede et Kirkeskib, men hele Pladsen skal ryddes. Væk med det Vrovl om Treenighed og Forsoning, om Frelse ved en Pøs Vand over Hovedet og en Bid Pap i Munden, skyttet efter med en Slurk billig Vin.
- LENE Humm. (Rejser sig.)
- GRUNDTVIG Haha, der blev du vred. Men Sandheden er, at Mandens Adelskab er ikke Synders Forladelse, men Viljens Nej til Synd.
- LENE Humm.
- GRUNDTVIG Mennesket slaar sig selv til Ridder gennem sin Daad.
- LENE Humm.
- GRUNDTVIG Præsteblood, sagde hun. Hverken i mig eller Luther. Men Luther var kun en Bonde. Jeg er en Høvdingson.
- LENE Humm.
- GRUNDTVIG Gaa kun. Jo mere ensom jeg bliver, des stærkere staar jeg. Jeg skal knuse alle Verdensriggerne, der er bygget paa Løgn, de Kristnes paa Korsets raadne Planke, Englændernes paa det uhumske Guld. Jeg tager den store Napoleon i min Tjeneste. Jeg overvinder al Verden, for jeg har overvundet mig selv.
- LENE Er du ogg saa meget Karl, te du kan lade være at fortryde paa, du overvandt dig selv?
- GRUNDTVIG Lade være at —? (Pludselig bliver han skoldende rød.)
- LENE Sgi fjætt med, om du kan regere din Haand,

men kan du regere din Tanke? Hvad kan det hjælpe, en Menneske hans Krop er frisk, er hans Sind i Vej med at raadne?

GRUNDTVIG

Var det Djævelen alligevel? Hvor er Blækket? Tag dig i Agt!

LENE

Dengang, Grundtvig, a havde mistet min Kæreste, sagde a til Herren: »A vil ikke have mer med dig at skaffe«. Om æ Foraar, da vi skulde til Alters, da tænkte a, »a kan holde æ Brød og æ Vin i æ Mund og siden spytte dem ud i æ Lommeklæde.« — Den Søndag gjorde æ Præst saadan en underlig Prædiken — om to, der kom til en Ismur, dér var ikke Vej frem, saa tog den ene en Kokkylling og vred æ Hals om paa og smed over, og knap efter hørte de den gale. A blev, til mine Ben de rystede. Da a knæled med min Far og mine Søsken ved æ Alterfod, da rakte æ Præst mig æ Gaver med dem her Ord: »Til dine Synders Forladelse, den, du fik i din Daab.« Da tykkes a, æ Ismur tog til at smelte. Da a kom ud paa æ Kirkegaard — a havde plantet en Rose paa æ Grav om æ Efteraar, den havde kostet 3 Mark og var gaaen ud om æ Vinter, men nu var der skudt frem en Blomst, a vidste ikke hvorfra, og a kendte den ikke dengang, det var en Paaskelilje, den stod og skinned over æ sorte Jord. Og nu vil a gaa. (Ud.)

GRUNDTVIG

Galenskab! Var det hende, der syndede, da Han slog hendes Kæreste ihjel? Det er ham,

der er Skyldner; det er os, der har Ret. Jeg har holdt hans Bud, han har vendt mig Ryggen; jeg stod Synden imod og har faaet til Løn, at Brynde og Had og Hovmod har filtret sig ind i mit Væsens Rod. Men jeg beder ikke længere. Nu trodser jeg ham. — Er der nogen herinde? Hvad er det, der skinner i den mørke Krog? Hvor er jeg? Den By med Tage og Taarne? Er det Vordingborg? Er jeg hjemme hos Mor? Ja, jeg er hjemme hos Mor, aah, Gudskelov, jeg er — — nej —, det er ikke — det er ikke Sjælland. En østerlandsk By. Nu ved jeg det. Jeg saa den aldrig før, og dog kender jeg den. Damascus. Det er Damascus.

Men han der foran den? Den blindede Mand i Solbranden midt paa den støvede Vej? Hvem er du? Hvad raver du efter? Hvad vil du mig? (Det ruller fjernt, en Torden, der frygtelig kommer nær. Det nedbrændte Lys blafrer op og gaar ud.)

Var her ingen? Var det mig selv, jeg saa? Men Røsten da? Mor! Lene! Lene! Du hørte da ogsaa Røsten — dette Raab om, at det bliver mig haardt at stampe imod Brodden, at det bliver

Den brister, min Hjerne, den brister i Nat.

Saa knus mig da, du! Jo mere du knuser mig, des mer er du Skyldner. Jeg stævner dig hid. (Hugger Vinduet op.) Du skal knæle

for mig, du al Ondskabs Gud. Du skal bede mig om at tilgive dig.

Hvor kommer det Lys fra? En Stjerne er tændt. En eneste — ve mig! Det er ham, dér i Lyset, han kommer. (Viger og presser sig mod Væggen.)

Hvorfor slaar du mig ikke? Jeg ser dig nok. Hvorfor ligger du dér? i Støv for min Fod? den Almægtige selv! segnende under Korset!

Herre Jesus, tilgiv mig, giv mig Lov til at hjælpe dig med at bære, Lov til ogsaa at segne under dit Kors. —

Han svarer mig ikke. Og Lyset forsvandt. Stjernen — hvor blev den? Nej — ikke Glemslen, ikke Vanviddet, ikke Graven, ikke det evige Mørke!

Forkastet. Jeg er en forkastet. (Synker sammen med Ansigtet skjult i Hænderne. Himlen morgenfarves. En Stærts Trille slaar ind i Rummet. Den friske Vind leger med Gardinet mod hans Kind. En Solstraale smiler sig klar af Skyerne, smutter ind og luner hans kolde Hænder. Forundret tager han dem bort. Lyset bader hans Ansigt, langsomt glider Vanviddet af det, Taarer fylder hans Øjne, et Smil kæmper sig frem.) Solen! Solen! Stjernen døde og blev til Solen.

V.

Sommermorgen i Danmark. Græsmark uden for Egelykke. Det hvide Slot skimtes i Baggrunden mellem grønne Træer med det blaa Hav bag sig. Bølget som en ung Jættekvindes Bryst er Landskabet. Himlen har drivende Lammeskyer. Krat og Vang toner af Fuglesang. Paa Toppen af en af Markkuperne troner en vejrbitd Eg, just i Løvspringet. Under den danser til Fuglemusikken Vildkørvel, Tusindpiger, Smørblomst, Ærenpris, Kærminde og hvad de nu hedder allesammen. Solen huldsalig over det hele. Men Fru Leth kommer med smerteligt nervøse Ansigtstræk op ad Højen og sætter sig paa Bænken midt i Paradiset uden at sanse noget af Saligheden. Da hun har siddet lidt, ser hun fra modsat Side Fru Graa komme. Fru Leth vil flygte, men *er* opdaget.

FRU GRAA Den forbandede Morgendugg! Jeg er pølevaad om Pamfusserne af at sjoske den Fjerdingsvej herover. Hvis *mine* Engle hjemme i Præstegaarden ikke tørrede bedre op, naar de vasker Gulv! Men med dem deroppe er der ingen Justits. Vofherre er haabløst Frihedsmænd. Glædelig Fest, Konstance, naa, du er ude at nyde Morgenens. Den er vel ogsaa nok magelos. Høre Hanerne gale rundt om paa Gaardene og se Solen stige op af Fyns Frugtbarhed!

FRU LETH Det er nu ikke ret tit, du har set *det*.

FRU GRAA Hvad?

FRU LETH Solen er jo temmelig traditionsbunden. Den

holder sig som Regel til Øst, naar den staar op.

FRU GRAA

Hør, du er jo gnaven. Er det noget at begynde at recensere mig? Smaating med Øst og Vest. I hvert Fald har jeg set den gaa ned over Fyn. Jeg hænger mig ikke i Verdenshjørnerne. — Søde, elskede, kære, kommer jeg til Ulejlighed? Jeg ved godt, det er en Fyskamsighed at rende paa Besøg en Pinsemorgen. Men Frederik, altsaa *min* Frederik, fik Mavekneb i Aftes, heldigvis har han for engangs Skyld Eftermiddagstjeneste og kunde lave sin Prædiken færdig nu til Morgen. Og du ved, han er det skikkeligeste og allerkristeligste Menneske paa Jorden, ja, undtagen naar han skal lave Prædiken, for saa farer der en Djævel i ham. Den mindste Lyd i Huset — saa kan Aanden ikke komme over ham. Derfor sagde jeg til ham: nu gaar jeg, saa kan Aanden komme. — Hør, Konstance, du sylter Agurker i Utide. Skal vi ikke snart have en Ende paa *det*?

FRU LETH

Jeg beder dig — du ved, der er Ting, jeg ikke taler om med nogen, ikke med nogen-somhelst.

FRU GRAA

I har det, du og han, som to Fluer i en Eddikeflaske. Det kan jeg spilleme ikke holde til at se paa i Længden. Hvad er der sket jer imellem?

FRU LETH

Kan du begribe, hvorfor han ikke rejser? Jeg er ikke mig selv, saalænge han er her.

Mit Hus forsømmer jeg, Frederik lader jeg — naa. Om det saa er Karl — —. Hvorfor rejser han ikke?

FRU GRAA

Saa sig til ham, han skal.

FRU LETH

Nej, han skal ikke kunne prale af, jeg var bange for ham. Det er ham, der skal flygte for mig. Aah, han har ødelagt Livet for mig. Dengang jeg var forlovet med Frederik — jeg syntes, Jorden var en Sæbeboble, der dansede med mig i Solen, jeg selv var bare et Farveglimt paa den. Nu hviler hele Kloden paa mit Hjerte, der for hver Dag bliver et Stykke mere knust.

FRU GRAA

Konstance, du har Barn, du har Hjem, du har Mand. Og du er ung endnu, og Livet . . .

FRU LETH

Jeg er træt. Der er slet ikke andet i mig end Træthed. Jeg synes, der er gaet Orm i alle Ting. Blomsterne her, der staar og hykler Sundhed og Glæde og Venlighed — jeg kan rive dem i Stykker. Og gaar jeg i Kirke — jeg er led ved Salmesangen og Præstens Ord og Kristus selv.

FRU GRAA

Ja, ja, Frederik er nu god nok. I hvert Fald det, han siger, det er altid godt.

FRU LETH

Jeg mente jo ikke andet end . . .

FRU GRAA

Nej, jeg forstaar dig nok. (Og saa sidder de hjælpeløse og tier.)

(Da opdager Fru Graa pludselig noget.) Hvis han nu rejste, tror du saa, det hjalp?

FRU LETH

Det er snart mit eneste Ønske til Livet.

FRU GRAA

Maaske du faar det opfyldt. Han kommer der.

- FRU LETH Kommer? Herhen? Har han set os?
 FRU GRAA Ikke endnu.
 FRU LETH Lad os skynde os ned. I Skjul af Bakken kan vi naa ind i Skoven.
 FRU GRAA Han har sin Vadsæk med.
 FRU LETH Hvad har han?
 FRU GRAA Ja, det har han, Konstance.
 FRU LETH Han har sin —! Vi gaar alligevel. Jeg kan ikke møde ham.
 FRU GRAA Lille Konstance, nu er det altsaa, Mor her beder dig om en Tjeneste. Det er ikke saa tit, hun har gjort det, vel?
 FRU LETH Jeg har ikke Herredømmet over mig selv. De Ord, jeg kan komme til at byde ham Farvel med — jeg ved ikke, hvor hadske og raa de bliver. Lad os gaa.
 FRU GRAA Kan du huske, jeg sagde til dig engang, jeg aldrig havde saa meget som set en virkelig Kærlighed. Maaske har jeg nu. Og derfor vil jeg have, du skal vente her.
 FRU LETH Hvad er der med dig? Græder du?
 FRU GRAA Hvad skulde jeg græde for? Her er jo ikke noget sorgeligt, vel? Og hvad kommer det mig ved? Men — vi er omtrent lige gamle, og du er alligevel Mors Skat. Derfor skal du være en god Pige og føje mig og blive og snakke med Drengen, der kommer dernede. Vil du ikke nok det? (Hun nøder hende ned paa Bænken.) Og Gud velsigne dig, min lille Konstance, Gud velsigne jer begge to! Saa sjosker jeg af. — Den fordømte Dugg! Jeg

er iskold helt op over Knæene, saa de ikke bliver varme til Sengetid. Det er Synd for Frederik, altsaa *min* Frederik. Adieu. (Üd.)
 GRUNDTVIG (kommer rask op ad Højen med Vadsæk og Knortekæp, standser paa Toppen, skygger for Øjnene, ser sig om, kan ikke se sig mæt. Saa smiler han stort, kaster et Kys ud med Haanden.)

Langeland! Langeland! (Og favnende det alt ind i et Blik bryder det ud af ham:) Jeg tror paa Gud Fader, Almægtige, Skaber af Himmel og Jord. (Saa tager han Vadsækken, men tre Skridt nede ad Højen vender han sig for at tilkaste Egelykke endnu et Blik.)

Konstance! Du her! Hvor gør det mig glad!
 (Tager hende i sine Arme og holder hende ud fra sig paa sin egen dyrkende Maade.) Jeg har skrevet Farvel til dig deroppe, mente, det var bedst saadan, men det her er meget bedre.
 FRU LETH Rejser De da? Jeg mener: saa brat? Kunde De ikke — bare Pinsen over — sammen til Kirke — endnu engang?

GRUNDTVIG Den Kirkegang gør vi nu. Se hvor højt til Hvælvingen, se hvilket Lys paa Altret, og Skyerne driver for Morgenvinden saa blidt, ja, som for Guds Aande.

FRU LETH Hvor er De glad! Rejser De til Gunslev?
 GRUNDTVIG Ak, det med Lise Blicher det bliver aldrig til noget, Konstance. Det er ikke en Kvinde, jeg rejser til, men en Gerning.

FRU LETH Har De faaet Kald?
 GRUNDTVIG Jeg rejser ikke til Gunslev, jeg rejser til

Danmark, jeg rejser til Norden. Forstaar du ikke — mens vi gaar her — saa derude — derude — Napoleon kaster sin Djævleskygge hen over Europa. Den kristne Verdens Religioner er blevet Menneskeforgudelse og Menneskehad. Alt det, jeg har oplevet herovre, har nu samlet sig i, at Gud Herren flytter sin Lysestage til Norden, at herfra skal Livsordet udgaa til den Verden, der kaster sig paa Dødslejet.

FRU LETH
GRUNDTVIG

Livsordet — hvad er det for et Ord?

Ja, hvad er det for et Ord? Det er — det er — det er det utrolige Ord om Tro, det haabløse Ord om Haab, det er Ordet om Aand og om Kærlighed, der er umuligt i en Verden af Selviskhed og Krop.

FRU LETH
GRUNDTVIG

Og et Ord, der er utroligt og umuligt og Gud ved hvad

Det er saa stort. Den, der bærer det frem, segner under det, og dog er det det eneste, hvori der er Sejr, for det er det mageløse Opstandelsens Ord.

FRU LETH
GRUNDTVIG

Og det Ord tror De, at De

Hvorfor siger du De? Vi elsker jo dog hinanden. Vi skal ikke »skilles som Venner«. Vi skal ikke »prøve at glemme hinanden.« Vi skal elske hinanden, som vi gør nu.

FRU LETH
GRUNDTVIG

Elske hinanden? Skilles og dog —? Hvad er det, De forlanger af mig?

Konstancel! Hvor er du skøn! Nej, noget meget mere end skøn! Du er selve Kvinden.

For mig er du hende. Ingen anden har været det, og ingen anden vil blive det.

FRU LETH
GRUNDTVIG

Grundtvig! Grundtvig!
Og fordi du er Kvinden, ved jeg, du vil være tro — i dit Ægteskab med ham, i din Elskov til mig.

FRU LETH

Aner du mon selv, hvad du siger? Modbydeligt er det. Ved du, hvad den Slags Kvinder hedder, der lader sig tilhøre Mænd, de ikke elsker? Aah, det er saadanne Tanker hos dig, jeg foragter dig for. Og som jeg elsker dig for. Men jeg kan ikke, Grundtvig. Saa meget kan jeg ikke give dig.

GRUNDTVIG

Konstance, *du* har lært mig, at i at give er Kvinden som Gud, i hvem der ikke er Grænse.

FRU LETH

Det, du kræver af mig — jeg kan ikke — ingen Kvindes Hjerte kan bære den Byrde.

GRUNDTVIG

Frivillig tog han Korset paa sig, skønt han vidste, han ikke magtede det. Han segnede under det. Han knustes af det.

FRU LETH

Og hvad vandt han ved at knuses?

GRUNDTVIG

Alt. Opstandelsen. Den evige Sejr.

FRU LETH

Aah, kunde jeg smile som du! Kunde jeg staa som du med en Helgenglorie over mig! Sig ikke det Ord! En Helgen jeg — med et Skrig lukket inde i mit Bryst efter et andet Menneskes Død, saa jeg kunde arve hans Kvinde!

FRU LETH

Det skal ske. Aah, Gud, lad det ske!

GRUNDTVIG

Ti! Ti med den Bøn! Jeg har bedt den selv,

og jeg ved, jeg vil bede den igen — vil favne dit Navn saa brændende, at jeg vil bede den igen og igen. Men det er ikke Gud, vi beder den til, det er Djævelen, og derfor . . .

FRU LETH
GRUNDTVIG

Lad det være, hvem det vil, naar blot . . .
Nej, Konstance, nej. Fra Fortvivlelsens Dal, fra Dybsens Nød vil vi se opad, se op til Himlen, se højere endnu. Der er ingen Genvvej: kun over Langfredag gaar Vejen til Paaskemorgen. Og se: til Skærsommer og Pinse. Ser du det ikke?

FRU LETH
GRUNDTVIG

Jeg mærker, du ser det.
Fold dine Hænder — aah, er de saa kolde! — fold dem i mine, og se det selv. Det tindrer af en Kilde deroppe, det funkler fra en Kalk. Vand fra den Kilde, Vin fra den Kalk skal jeg hente ned. Blot *du* ikke lader Hænderne synke! Nu ser du det!

FRU LETH
GRUNDTVIG

Jeg skimter det. Et Genskær af noget saa straalende, at det ikke findes paa Jorden.
Ja — ja —

FRU LETH
GRUNDTVIG

Et Lys, der lever — og kommer os nær — en Dues solhvide Vinger —
— over os — over Folket — over den vide Jord —

FRU LETH

Men jeg er bange; bange, det kun er, fordi du er hos mig — at naar du er borte, ser jeg ingenting mer. Giv mig et Ord, der kan blive hos mig, et Ord, der samler alt det, du vil sige mig.

GRUNDTVIG Jesus Kristus Guds Søns Blod rensrer fra al Synd. (Ud.)

FRU LETH Nej, hellere et Ord om — — — Er du gaaet? Gaaet? Og jeg? Aah nej, aah nej, han er gaaet. Mit Hjerte det dør nu, men selv — skal jeg leve.

Jesus Kristus Guds Søns Blod — — jeg forstaar det ikke. Grundtvig, Grundtvig, det var din Kærlighed, jeg vilde, og du gav mig — Teologi.

LETHS STEMME (nedenfor.) Med Randsel paa? (Fru Leth skyn-der sig ud.)

GRUNDTVIGS (utydeligt.) Lovning — en Fisker — Overfart — Korsør.

LETH (ridende ind.) Stop lidt! Pænt sige Farvel, min Herre! Det er Skik mellem Folk. — Hjem med sig, Lotte, gamle Rumpehul! — Engang red jeg altid Hingste, nu rider jeg Hopper, Gud ved hvorfor. — Hør, De er vokset den sidste Tid, De er snart lige saa stor som jeg. Lad os sætte os. — Se, den første Hingst, jeg ejede — jeg fik den fra Tranekær for en Snus, de var tre om at aflevere den, den var ikke en Hest, men et Fyrværkeri. »Godmorgen, Kammerat,« sagde jeg, og op paa den og ned igen med Hovedet forrest hen ad Stenbroen. Jeg blev saa gal, saa jeg græd. Op igen! Og »saa gaar vi frem!« Saa tog Fan ved Dævlen — baglæns. »Ja, ja, vil du hellere rykke, saa gør vi det.« Nu vilde han frem, tog et Spring og et til, Karlene stak

Hovederne frem bag Stalddørene, jeg strammede Tøjlen, baglæns maatte han, hele Parken durk, lige til Skrænten, hvor der staar nogle Roser og Skidt og Bras. Ned vilde han ikke, og ned maatte han. Lige paa Rumpen, der sad en Rullesten fast bag-efter, den pillede jeg ud. »Hvad Fan, lægger du Æg?« Vi blødte om Kap efter Tjørnene, og jeg foreslog: »Skal vi fortsætte over til Fyn?« Men han var nøjet. Og saa var vi Venner. Vorherrebevares, hvor var man ung! (Tager sig en Slurk og byder.)

GRUNDTVIG

Nej Tak.

LETH

Hvad er det for en Gedulgthed og Gesvindighed, De stikker af i? Der er da ikke noget med Fruen, hvad?

GRUNDTVIG

Hvordan?

LETH

Jeg mener, hun har da ikke fornærmet Dem?

GRUNDTVIG

Slet ikke. Det var bare denne Skibslejlighed.

LETH

Ja, for hun er jo lidt vrinsk for Tiden. Der var egentlig en Ting, Grundtvig, jeg godt kunde have Lyst til, nu da De rejser, Grundtvig

GRUNDTVIG

Tak, jeg er ikke tørstig.

LETH

Mærkelig, nogen er indrettet, saa de ikke er *det!* Se, den Hingst, den blev den flotteste Krop, jeg nogensinde har siddet overskrævs paa. Naar vi to kom til Rudkøbing, fik Smaapigerne Kuglelejer i Halsene. Manken en Storm, Halsen en Bølge, lige inden den

brækker, Ryg og Flanker — dirrende, kildsk.
Partiet ved Krydset

GRUNDTVIG

Jeg er bange, Fiskeren venter paa mig.

LETH

Se, Grundtvig, for en Mand, der har været saa meget sammen med os som De — ja, det er jo altsaa ikke fuldt saa — fyrigt mellem Konstance og mig, som det *har* været. Vel?

GRUNDTVIG

Naa — nej — ja, hvad.

LETH

Hvis Skylden er, er der ingen Tvivl om.

GRUNDTVIG

Ikke?

LETH

Nej, det skal jeg ikke forsøge at pynte paa. Konstance er jo meget mere, hvad man vil kalde aandelig end som mig. Altsaa Vers — naar man kan sige en Ting lige ud ad Landevejen, hvad skal den saa klemmes ind for i dether dadadum dadadum?

GRUNDTVIG

Majoren er jo selv klemt ind i en Uniform.

LETH

Aha, ja, saadan kan man maaske se paa det. Ja, det er jeg, og det er jeg glad for. Har man ikke haft andet ud af Krigen, har man da altid haft den Fornøjelse. Deres Landgang blev jo bare en Vandgang, hahaha. — Nu tror jeg slet ikke, hun har forelsket sig i nogen anden, for hvem skulde det være?

GRUNDTVIG

Æh — nej.

LETH

Hun er, sagt mellem os som Mandfolk, saadan af Naturen temmelig — hun *kan* slaa sig løs, men som Regel, naa. Men efterhaanden er det, som om det er blevet hende

- lidt viderværdigt at have mig om sig. Og jeg har jo altid villet min lille Stances Lykke. Det har jeg. De vil stadig ikke
- GRUNDTVIG Nej Tak.
- LETH Hvis jeg nu tilbyder hende — jeg mener, hvis jeg nu tilbyder hende Skilsmisse? Har De nogen Tanke om, hvordan hun vil optage det?
- GRUNDTVIG Skils — Skilsmisse?
- LETH Jeg mener, kan jeg ikke gøre min lille Stance lykkelig, ikke sandt, De forstaar?
- GRUNDTVIG Ja, jeg forstaar.
- LETH Saa er det vel i det mindste min Pligt at gøre, hvad jeg kan, for at hun ikke skal være ulykkelig.
- GRUNDTVIG Pligt, ja.
- LETH Hvorfor Fan siger De ingenting? Hvordan er det, De sidder og hakker i det, De siger?
- GRUNDTVIG Har Majoren sovet hjemme i Nat?
- LETH Om jeg har sovet? Noget af Natten. Jeg red tidligt ud. Dejligt Pinsevejr. Med Dugg og Blomster, ikke sandt. Og saadan det hele. Og hvad saa?
- GRUNDTVIG Majoren vil forblive i ensom Stand?
- LETH Det — det regner jeg med. Ja, selvfølgelig — ingen kan se ind i Fremtiden. Men foreløbig
- GRUNDTVIG Og Karl?
- LETH Det er jo altid besværligt under saadanne Forhold med Børn.

- GRUNDTVIG Det er besværligt med Børn, ja. — Og Guds hellige Aand?
- LETH Hvabehar?
- GRUNDTVIG Guds hellige Aand, siger jeg.
- LETH Ja, hvad med den?
- GRUNDTVIG Ham har De for Altret lovet at leve sammen med Deres Hustru, til Døden skiller jer ad. Jeg har nok hørt et Rygte om, at Frk. Azalia flytter fra Greven. For et beskidt Pjankeris Skyld vil De opløse Deres Hjem. Og De er Soldat. Og lader staa til i Stedet for som Mandfolk at slaas med Djæveln i Deres Kød.
- LETH Jeg vil gøre Kandidaten opmærksom paa, at Kammerherre Molde, der er dybt religiøs, gift med en Datter af en Biskop, ogsaa har raadet mig til at
- GRUNDTVIG Jeg kender den Buk. Jeg har set nok af jer Færd herovre, I — Sengehalmsrotter. Jeg gad samle alle jer Mænd og Kvinder her foran mig under Bjerget; saa vilde jeg raabe til jer: »I har det med hinanden, saa Markens og Skovens Dyr vilde skamme sig, hvis det var dem, I fortjente, Gud en Dag lod alle jer Mænd kastrere, for I er ikke Kærlighedens hellige Evne værd.«
- LETH Hold op! Den Skinbarlige skinner Dem ud af Øjnene.
- GRUNDTVIG Og De, Hr. Major, som har et Hjem at værne, en Hustru at kæmpe for, en Søn at bygge en Fremtid for, De skal falde paa Knæ og

- bede til Kristus, vor Frelser og Fører og Helt, at han vil tage Dem i Kraven og ryste Dem Slapheden ud af Knoglerne og gøre Dem til en Mand. — Og den Flaske der . . .
- LETH Gud naade Dem, faar De ikke Fingrene væk fra, hvad der er mit.
- GRUNDTVIG Den gør vi saadan med. Kvask!
- LETH (griber Ridepysken:) Saa skal da ogsaa den Onde . . .
- GRUNDTVIG (løfter Stokken.) Vogt Dem!
- LETH Vogt De Dem selv!
- GRUNDTVIG (kaster pludselig Stokken.) Slaa mig kun! Hvem er jeg, at jeg tager Herrens Ord i min Mund!
- LETH Hvad nu?
- GRUNDTVIG Slaa mig! jeg er ikke bedre værd.
- LETH Hvad er nu det for Teater? Rejs Dem. Der kommer min Kone. Saml Dem dog, Menneske. Vi lader som ingenting, forstaar De. Vi har ikke talt om noget, vel? Vi skilles som Venner, ikke? Naa, hit med Labben. Noget skør det er De jo, men De er sgu da ogsaa et Mandfolk.
- FRU LETH (ind med Karl.) Karl maatte da sige Dem Farvel.
- KARL Jeg er saa ked af, du rejser, Grundtvig. Og ved du, Pasop er blevet syg.
- GRUNDTVIG Er han?
- KARL Han staar og hænger i Lænken og vil ikke engang have Købden. Jamen hører du da ikke?

- GRUNDTVIG Jo, hvem er syg? Hvem vil ikke have Køben?
- KARL Pasop siger jeg jo.
- GRUNDTVIG Er Pasop bleven syg? Saa prøv at løse ham og tag ham med ned til Stranden, giv ham en Dykkert og lad ham løbe sig tør, saa bliver han nok rask igen og kan lade sin Røst runge ud over Gaarden.
- LETH Men Flaske bliver der jo aldrig ud af den mer.
- GRUNDTVIG Kom her, Karl, kom herhen, jeg har noget at fortælle dig. I Aftes da jeg vidste, det var min sidste Aften, da stod jeg og saa paa Stjernerne, hvordan de smiler og vinker os op til sig, og med-et syntes jeg, der var saa mange Smaabørn omkring mig, ogsaa du, og tænkl din døde Søster, ja, og en lille Søster, der slet ikke er til endnu.
- KARL Sikke noget!
- GRUNDTVIG Ja, saa mærkeligt. Og som I sad der om mig, alle I Danmarks Børn, gav jeg mig til at digte for jer om Stjernen, der blev til en Stjernesol, om Vismændene, der fulgte dens Skær (Leth lister af) og fandt, ja, de fandt kun en lille Kone, en lille almindelig Bondeskone, men de følte dog godt, det var hende. Da klappede alle I Børn i Hænderne, og jeg lo til jer: »Se Stjernen, den har I altid til at lyse for jer Fod.« — Er det Kirkeklokker?
- KARL Nej, for det er først i Eftermiddag — jo, det er den fra Snøde. (Stikker en vædet Finger op.) Ja, den Smule Vind, der er, er fra Nord.

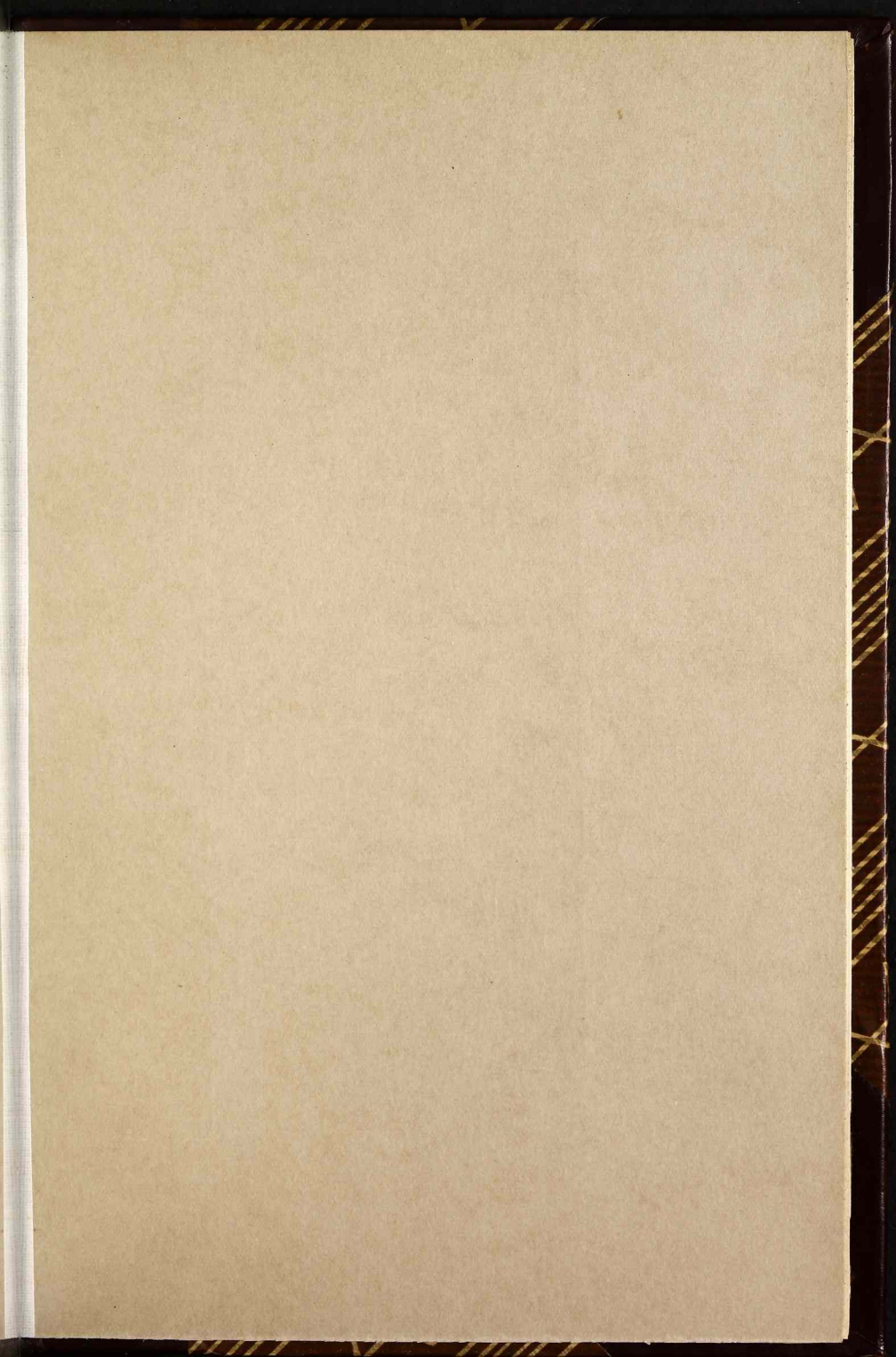
GRUNDTVIG

Ja, Gudsmalm i Nord,
ring Livskongens Sejr ud til Dødningejord.
Om end over Helvedes gloende Kul
han fører til Dans os paa stjernestrøet Gulv,
og sammen skal sidde hans Venner fra Jord
med ham ved hans Bord.

(Nikker til dem og gaar uden at se sig tilbage.
Fru Leth har rejst sig, staar med Karl hos sig og
ser efter ham.)

KARL Skal vi virkelig danse i Himlen, Mor?
FRU LETH Nu tror jeg, vi skal.
KARL Er Far gaaet? Jeg er ogsaa sulten.
FRU LETH Den Stjerne, Karl, den vil vi to tit gaa ud
og se efter.
KARL Tænk, at den er der endnu!
FRU LETH Den vil skinne for mig, til jeg dør. Saa og-
saa. Saa maaske mest. Og siden —
KARL Jamen jeg er sulten. Skal vi ikke hjem til
Far?
FRU LETH Jo, min Dreng, vi skal hjem — til Far.

KAJ MUNK

EN IDEALIST	1928
2. Oplag	1938
3. Oplag	1939
I BRÆNDINGEN (Udsolgt)	1929
CANT 1.—4. Oplag	1931
ORDET 1.—13. Oplag	1932
14. Oplag	1938
DE UDVALGTE 1.—5. Oplag ...	1933
VEDERSØ-JERUSALEM RETUR	
1.—4. Oplag (Udsolgt)	1934
OS BÆRER DEN HIMMELSKE	
GLÆDE, Digte fra det hellige	
Land	1934
SEJREN. Et Skuespil om Verden	
i Dag. 1.—3. Oplag	1936
10 OXFORD-SNAPSHOTS	
1—5. Oplag	1936
KNALDPERLER. Digte for Børn	
mellem knap 3 og godt 70 Aar.	
Med Tegninger af H. Hansen ..	1936
LIV OG GLADE DAGE	
Med Tegninger af Ib Andersen.	
1.—4. Oplag	1936
PILATUS. Skuespil i 4 Akter af	
Harald Cajus	1937
Privattryk. Ikke i Boghandelen.	
HAN SIDDER VED SMELTE-	
DIGLEN. 1.—10. Tusinde	1938
HIMMEL OG JORD	
1.—10. Tusinde	1938
11.—12. Tusinde	1939
FILMEN OM CHRISTIERN DEN	
ANDEN	1938
FUGL FØNIX	1939
TEMPELVERS	1939
Privattryk. Ikke i Boghandelen.	
<i>Bo Bojesen Rud:</i> KAJ MUNK.	
En kritisk Studie med Bemærk-	
ninger af <i>Kaj Munk</i> . 1.—3. Tu-	
sinde	1938

